

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25.—; za ino-
semstvo Din 40.— neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Ljubljana, Knafljeva ulica šte. 5/L
Telefon šte. 72, ponoči tudi
šte. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 46

Inzeratni oddelk: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 403

Podružnici: Maribor, Baravska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova ulica

Račun pri poštnem čez. zavodu: Ljub-
ljana št. 11.843. — Praha čelo 78.180.
Wien, Nr. 105.242.

Ljubljana, 19. julija.

Osem let Jugoslavije nas utrjuje v prepričanju, da je bil naš narod za to svojo novo državo žal še precej nezrel in je tak ostal še po osmih letih. Če upravičeno grajamo pri prečanih pomikanjih državljanskega čuta, moremo Srbijancem prav tako upravičeno očitati, da niso uvideli, da se Jugoslavija ne da upravljati po načinu, kakor se je upravljal Srbija in da so v nedržavniški sebičnosti postopali tako, da se je razvil občutek o neenakosti bremen. S tem ni rečeno, da so prečani brez krivde. Nasprotno: Radičeva sedemletna abstinenca ter njegova in njemu sorodnih grup antidržavna linija je poglavitni krivci, da ni bilo pravega ravnotežja in da je moglo stališče neenakosti nastati in obstati.

Počasi se vse to urejuje. A zelo počasi. Cesar najbolj manjka, to je duh popolnega edinstva in solidarnosti in iz njega izvirajoča enakovalnost. Brez duha je materija mrtva, brez duše je nacionalno telo nesposobno za smotreni napredek vseh. Proti čutu narodnega edinstva je na delu tisoč in tisoč sil separatizma, starih ostankov tuje duha in plemenske domišljavosti ter povojni dobi lastni cinizem, ki ogleda vsak ideal in se veseli, da ga more oblatiti. V tem pogledu se mora odreči absolutja in prečanom i Srbijancem, kajti ne eni ne drugi niso na višini.

Neprestane trzavice, ki pretresajo državo, so v največji meri posledica teh razpoloženj. Res pa je, da se mnogi upravičeno izgovarjajo, da jim dosledno nastopanje v nacionalni smeri ni moglo, ker je državna politika sama tako spremenljiva, da nihče ne ve, kaj bo jutri in kdo bo jutri predstavljal voljo države. Običaj Srbijancev, zlasti radikalov, pa tudi Davidovičevih demokratov, da se vežejo i s samim vragom, samo da jim omogoči vlast v starih graničah države, je kriv, da je minister prosvete enkrat Pribečević, drugi Korosec, pa zopet Radič. To so antipodi nacionalne vzgojne politike, prvi za državno, v ustavi zajamčeno smer, druga dva za separatizem.

Seveda se Srbijanci izgovarjajo, naj pač prečani drugače volijo poslance. A ta izgovor ni upravičen. So stvari, za katere država ne dopušta separatističnih šal. Naša vojska je kakor iz enega lika in država je tako močno reagirala, ko so nekateri hoteli vojsko razorati, da sta danes Radič in Korosec napram njej vsa ponižna. Nam se zdi, da je prosvetna politika iste važnosti za držanje in napredek države, kakor vojska. Za vzgojo tistega duha, ki našemu narodu manjka, pa je gotovo šola še večje važnosti nego vojska.

Kaj je storila država teh osem let za nacionalno vzgojo mas? Čim je dosledno delo ene vladne začelo, je prišlo večinoma in to brez absolutne potrebe do prenehanja od zgoraj, ki so prečtale vse, kar se je prej ukrenilo, delavce v narodnem vinogradu pa se je za to delo podvrglo celo kazni.

Razume se, da bodo nacionalisti delali in žrtvovali, pa naj so tudi od državnih činiteljev preganjani. A pred zgodovino bodo nosili odgovornost tisti, ki državno moč vprežajo v separatistični voz, tisti, ki so nestalni in iz osebnih ambicij podirajo vse, samo da sami pridejo na površje. Nam je veliko zadoščenje videti, kako vse gleda od strani strašne krče radikalne stranke, ki je nositeljica vseh groh naštetih grehov. A vsak se brani, ji priti na pomoč, ker se boji, da bi bil izdan in izigran. Jugoslavija je nacionalna država, vendar moremo trditi, da se delo za razširjenje in poglobitve nacionalnega duha vrši izven državne uprave in celo proti njej. To nezdravo stanje seveda državo slabi in za kar rabijo drugi eno leto, za to nam treba osem let.

Vse to, ker vlada duh nestalnosti. Naša država nima notranje politične smeri, ki bi bila za vse in vsako vladno sveto in inosporna in katere bi se nihče ne smel dotakniti, kakor se ne sme dotakniti duha in discipline vojske.

Spor med Vatikanom in češkoslov. nar. cerkvijo je poravnal

Milan, 19. julija. o. «Secolo» piše, da je stari spor med češkoslovaško narodno cerkvijo in Vatikanom smatrali za poravnal, ker je češkoslovaška narodna cerkev vrnila katoličnom vse doslej zasedene cerkve, za lastne namene pa si je doleje zgradila 37 cerkev. Sedaj je pričela graditi približno 60 novih cerkev in molitnic. Za te zgradbe je češkoslovaška vlada prispevala 11 milijonov češkoslovaških krom, češkoslovaška kulturna združenja pa 14 milijonov. Vsa ta dejstva so doprinesla, kakor naglašajo nekateri vatikanski krogi, k verskemu pomirjenju v češkoslovaški državi. Tudi v Podkarpatski Rusiji, nadaljuje «Secolo», so pravoslavni vrnili katoličnom cerkve grško katoliškega obreda, ki so jih imeli doslej zasedene.

Politično zatišje v Beogradu

Resortne konference v min. predsedništvu. — Nikičeva akcija uspeva. — Vedno novi konflikti med radikali.

Beograd, 19. julija. p. Danes v Beogradu ni bilo nobenega novega političnega dogodka, razen nekaj resortnih konferenc, katere je imel ministriški predsednik Uzunović z nekaterimi ministri, tako s Peričem, Maksimovićem, Nikičem in Jovanovićem. Dopoldne je posloval anketni odbor, popoldne pa v Narodni skupščini ni bilo nikogar.

Opazna se, da politično življenje prehaja v zatišje. Gotovi radikalni poslanci, med njimi dr. Laza Marković, spretno manevrirajo kot «opozicija» proti vladi radi njene namere, da zniža draginske doklade državnih nameščenecv. Dr. Nikič je danes popoldne obvestil Uzunovića, da je dobil nova poročila o napredujočem razkolu v HSS. Po dosedanjih vesteh se zdi, da je dr. Nikič v nekaterih krajih res imel uspeh. Z večeršnjim govorom Stjepana Radiča so radikali zadovoljni v toliko, ker ni napravil nobenega novega izpada in ga smatrajo za dokaz, da se Radič boji krize in volitev. Triumfalno zborovanje Pribečevićev v Olini je pri radikalih izzvalo veliko vznemirjenje.

Dejstvo, da radikali med seboj ne morejo urediti niti spora glede kandidatur za beograjsko občino, kar je drastično pokazal pretep na večeršnjem zboru v hotelu «Pariz», je v vsej politični javnosti izzvalo novo impresijo, da radikalna stranka stoji na lončenih nogah in danes ne bi mogla uspešno provesti skupščinskih volitev. Zanesljive informacije potrjujejo, da med dr. Nikičem in Maksimovićem zares obstoja napeto rivalstvo. V radikalni stranki torej ni niti ene močnejše skupine, ki bi bila kompaktna. Mnogo ironičnih opazk vzbuja izjava dr. Kojića o idealnih odnosih v radikalni stranki, zlasti ker je najbolj fanatični predstavnik Pašičeve skupine Milutin Dragović danes dr. Kojiću sploh oporekel pravico, da bi tolmačil Pašičevo mišljenje.

Navzlic notranjim sporom pa se radikalne intrige plečejo krog tega, kako bi se rešili Radičeve stranke. Ministru Maksimoviću očitajo, ali upravičeno, da v tem oziru ni pokazal one spretnosti, ki se je od njega pričakovala in je njegova pozicija baje precej omajana.

Tudi upokojujencem bodo reducirani prejemki!

Državni nameščenci naj dobijo manj plače, ker je uradniški stan najbolj patriotičen in požrtvovalen. — Štednje v budžetu z redukcijo eksistenčnega minima.

Beograd, 19. julija p. Danes so se vršila opetovana ministerijalna posvetovanja o načrtu, ki ga je izdelal minister financ glede redukcije prejemkov državnih nameščenecv. Načrt pride najbrž prihodnje dni pred fil. gosp. komitet ministrov nato pa pred min. svet. Podrobnosti še ni izvedeti. Vlada se z uredbo bavi s tako vno, kakor da ni v vsej državi nujnejše stvari. Predsednik vlade Uzunović opravičuje ta ukrep s tem, da je uradniški stan najbolj patriotičen, najbolj kulturn in najbolj požrtvovalen in da se zato lahko pri njem prične s štednjo. In finančni minister dr. Perič izjavlja, da bodo redukcijo doklad občutili vsi, ki dobivajo prejemke iz državne blagajne, torej tudi najbednejši upokojujenci. Ironija ne more biti pikrejša. Uradništvo se torej ima zalivali svojemu patriotizmu, kulturi in požrtvovalnosti, da vlada zato, ker ne ve

kje bi prišla štediti tega predvsem na mini mum njegove eksistence.

Ko je g. Uzunović danes zapuščal predsedstvo vlade so ga obkolili novinarji ter ga obvestili, da ogorčenje med državnimi nameščenci stalno narašča. G. Uzunović je odvrnil: «Vlada se gotovo ni nadejala, da bodo vsi uradniki dobro sprejeli ukrepe, ki so predloženi, marveč smo vedeli, da jih bo med uradništvo nekaj, ki ne bodo pojmovali, da je ta stvar potrebna». Ministri zatrjujejo, da smatrajo redukcijo le kot «začasen» ukrep. Nikdo pa ne dvomi, da gre za definitivum in da namerava vlada z redukcijo prejemkov drž. nameščenecv znižati proračun tudi za prihodnje leto, ki se že sestavlja in v katerem bo za uradništvo predvidenih približno 600 do 800 milijonov manj nego sedaj.

Italijanska penetracija na Balkan

Italijanski trgovini v Albaniji so priznane največje ugodnosti. — Značilne medsebojne obveznosti med Italijo in Albanijo.

Rim, 19. julija o. «Gazzetta Ufficiale» piše, da je med Italijo in Albanijo sklenjena trgovinska in plovbena pogodba sedaj zakonitna. Italija zastopa stališče, da se mora predvsem osigurati Albaniji neodvisnost in preskrbeti albanskemu narodu sredstva za življenje in nadaljni razvoj. Italijanska albanska trgovinska pogodba jamči za popolnoma svobodno trgovino med obema državama. Italijanski trgovini v Albaniji se priznavajo največje ugodnosti. Enakih ugodnosti so deležni tudi albanski trgovci v Italiji.

Obe stranki, si medsebojno jamčita največje ugodnosti pri izvozu, uvozu in trans-

zitu. Za vskladiščenje blaga, ki je namenjeno iz ene države v drugo, se sporazumno zgradija dve veliki skladišči v Zadru in Santi Quaranti. Ti skladišči bo upravljala kaka italijanska ali italijansko-albanska družba. Pogodbenici sta se obvezali, da ne bosta oddajali monopolov ali koncesij kakli tretji stranki, vsled česar bi bila oškodovana ena izmed pogodbenih strank. Italijani bodo lahko na podlagi pogodbe ribarili v albanskih vodah. Pri oddaji ribolovskih pravic na albanskem ozemlju potom dražb se priznavajo Italijanom iste pravice kot alban- skim državljanom.

skih doklad bo zajelo tudi oficirje in vobče vse, ki prejemajo dohodke iz državne blagajne, torej tudi upokojujence.

Nov pretep med beograjskimi radikali

Beograd, 19. julija. Maksimovičevi in Bo-
bovičevi pristali so večeraj trčili skupaj na zborovanju v hotelu Pariz, kjer bi se morala sestaviti lista kandidatov za občinske volitve. Namesto sprave pa je prišlo do novega hudega pretepa in je lista Maksimovičeve skupine bila «osvojena» med velikanskim truščem. Dvorana je bila že ob 8. zjutraj nabita do zadnjega kotička in se je takoj sploščala razvijalo ostro prerekanje, ki se je izpremenilo v pravcato honolusko dreko, ko so Maksimovića skozi gnečo poneli na govorniški oder in je skušal otvoriti zbor. Ves trud maksimovičevcev, da bi prekosili bobičevce, je bil zaman, ker so leti rjaveli tako vztrajno, da za govorniškimi odrom nihče ni mogel do besede. V tej prenatrpani atmosferi je naravno kmalu sledilo tudi fizično obračunavanje. In zopet so kakor zadnjič v hotelu «Slavija» stoli in palice in pesti zapeli svojo himno. Pretep je bil silovit in bi nedvomno bila tekla tudi kri, da niso bobičevci — četudi baje v premoči — začeli popuščati in se polagoma odstranjati iz dvorane. Ko se je ozračje nekoliko očistilo, je bila prečitana lista z dr. Karajovanovićem na čelu, kakor je g. Maksimović predložil še pozdravno brzojavko «vrhovnemu šefu» g. Pašiču in zaključil shod. Bobičevci, ki so posebno hudi radi Maksimovičeve, kakor pravijo hinavske brzojavke so se medtem zbrali v povorko, vzeli svojega favorita na rame in ga poneli po ulicah. Pred Kneževim spomenikom je povorka prestregel močan kordon orožništva z nasajenimi bajoneti in Bobičevi manifestanti so se razpršili. Ogorčenje v obeh skupinah je naravnost velikansko.

Pred važnimi odločitvami na Češkoslovaškem

Z ozirom na priprave za sestavo češko-nemške večinske vlade je zunanji minister dr. Beneš odložil svoj poslanski mandat.

Praga, 19. julija. s. «Češkoslovenska Republika» priobčuje pismo zunanjega ministra dr. Beneša predsedniku češke socialistične stranke senatorju Klofaču, kateremu sporoča dr. Beneš, da odloga svoj poslanski mandat in ga prosi, naj vzame ta njegov sklep na znanje. Doktor Beneš pravi, da odloga svoj mandat v interesu države, kateri hoče tudi v bodoče posvetiti svoje sile kot zunanji minister.

V poučenih krogih zatrjujejo, da je dr. Benešev korak v zvezi s priprava-

mi za sestavo nove češko-nemške večinske vlade, v kateri bi bil dr. Beneš kot zunanji minister nemogoč, če bi bil obenem poslanec narodne socialistične stranke, ki bo napram tej vladi v ostri opoziciji.

Definitivna odločitev o novi vladni večini bo padla tekom prihodnjih tednov. Kakor se izve, so se češki in nemški agrarci sporazumeli za modus vi-
vendi tudi za slučaj, če bi iz nepredvidenih vzrokov ne prišlo do sestave nove vladne večine.

Herriot sestavlja novo vlado

Sestava koncentracijskega kabineta izključena. — Možnost nove levičarske vlade. — Socijalisti zahtevajo za svoje sodelovanje izvedbo svojega finančnega načrta. — Slabi izgledi za dolgotrajnost Herriotovega kabineta.

Pariz, 19. julija (brž.) Predsednik republike Doumergue je poveril sestavo kabineta Herriotu, ki je mandat sprejel ter takoj prišel s pogajanj za sestavo nove vlade. Socialistična stranka je odklonila sodelovanje v novi vladi, pač pa je obljubila, da bo eventualno podpisala Herriotovo ministrstvo, ki bo najbrže sestavljeno na podlagi široke koncentracije.

Pariz, 19. julija (brž.) Herriot, ki je v zadnjem trenutku preprečil v zbornici udeležitev Caillauxovega sanacijskega načrta, pozivlja sedaj, naj se opusti vsako strankarstvo in apelira tudi na patriotizem radikalnih socializmov, ki naj bi pomagali na podlagi deflacije in izrednih obdavčenj rešiti težki finančni položaj, v katerega je zabredla država. Herriot se je obrnil do sedmih svojih bivših tovarišev v vladi s prošnjo, naj bi sodelovali v njegovem kabinetu. Med temi sta tudi dva bivša finančna ministra De Monzie in Loucheur. Louis Marin, vodja znanih konservativcev, ki ima na svoji strani 205 poslancev, je izjavil Herriotu, da ne more ustreči njegovi želji.

Pariz, 19. julija. s. Designirani ministriški predsednik Herriot si je po zbiranju poučenih krogov zagotovil sodelovanje odličnih politikov. V pošteve pridejo predvsem sledeči:

ministriški predsedstvo in zunanje zadeve Herriot, finance De Monzie, pravosodje Renault, zakladni urad Bonnet, notranje zadeve Chautemps, vojna Daladier ali Painlevé, mornarica de Mesnil, prosveta Painlevé ali Daladier, javna dela Le Troqueur ali Bonnet, trgovina Loucheur, poljedelstvo Queuille, ko-

lonije Hesse ali Albert Sarraut, delo Durafour ali Pasquet in pokojnine Ducos ali Jourdain.

Pariz, 19. julija (brž.) Herriot je ni našel pri zmernih strankah podpore za sestavo koncentracijskega kabineta, kakor je računal. Herriot hoče na vsak način sestaviti kabinet s pomočjo levičarskih strank. Socijalisti so obljubili sodelovanje s pogojem, da novo ministrstvo izvede njih finančni program. Herriot nasprotuje zunanjim posojilom in zahteva uvedbo izrednih davkov na premoženje.

Pariz, 19. julija (brž.) V dobro poučenih krogih izjavljajo, da je treba položaj presojeti precej pesimistično. Splošno mnenje je, da Herriotova vlada, ako sploh pride do nje, ne bo dolgo na krmilu. Nekateri ji prisodijo komaj 48 ur.

Pariz, 19. julija. k. Levičarsko - republikanska skupina zbornice je sprejela predlog, po katerem bo odklonila zaupanje vladi, čije program bo stavljen pod kontrolo socijalistov.

London, 19. julija (brž.) Radi ponovne francoske vladne krize je frank ponovno močno padel. V prostem prometu je notiral frank 230 za funt. «Times» izražajo bojazen, da bo vladni krizi neizogibno sledila finančna. «Daily Telegraph» upe, da bo nova vlada srečnejša kot prejšnja in povdarja, da je finančno ozdravljenje Francije v interesu vse Evrope.

Dunaj, 19. julija. s. Pod vtisom padca Briandove vlade je francoska valuta padla od sobote do danes za 16 odstotkov. Obenem sta utrpeli škodo tudi devizi Bruselj in Milan. Prva je izgubila 6, druga pa 2 odstotka vrednosti.

Nova zarota proti generalu Pangalos?

V Atenah so odkrili baje novo zaroto pod vodstvom Plastirasa. Aretacije in deportacije odličnih opozicijskih voditeljev. — Nova vlada s poostritvijo diktature.

Atene, 19. julija. s. Oblasti so odkrile novo zaroto proti generalu Pangalos. Justične oblasti so baje v posesti tajnega pisma, ki ga je poslal general Plastiras 6. julija svojemu prijatelju v Ateni. V pismu poziva Plastiras prijatelja, naj pospeši izvedbo načrta za usmrteitev Pangalosa.

Na podlagi teh odkritij je bil večeraj zjutraj aretirani bivši ministriški predsednik Mihalokopulos. Proti Papanastaziju, Kafandarisu in Tsaldarisu so izdala zaporna povelja. Izdajatelj lista «Hestia» je že v zaporu. Papanastasijsvo hišo so obkolili orožniki. Tekom dneva so bili aretirani ostali opozicijski voditelji, ki so jih prepeljali na otok Nak-

sos.

Bivši minister Eutaxas, šef vsega zrakoplovstva, bo najbrže še danes sestavil novo vlado, ki se bo opirala na diktaturo in bo v pripravnem trenutku razpisala nove volitve.

Atene, 19. julija (brž.) Novo vlado je sestavil bivši minister Eutaxas.

Atene, 19. julija. s. General Pangalos je izdal na narod proglas, v katerem izjavlja, da so stare stranke napravile veliko napako, ker so odklonile njegovo ponudbo, da bi se z novimi volitvami vrnile v normalne politične razmere. Pangalos pravi, da so njegovo ponudbo zavrnile brezdvomno zato, ker se boje novih volitev.

Kralj Boris izginil?

London, 19. julija. (brž.) «Daily Mail» poroča iz Zeneve, da je za kraljem Borisom, odkar je odpotoval iz Milana v Svico, izginila vsaka sled in da so švicarski vladni krogi radi tega v velikih skrbih.

Princ Windischgrätz bo izpuščen iz ječe!

Budimpešta, 19. julija. s. List «A Reggelta» izve iz krogov, ki so blizu princu Windischgrätzu, da bo princ, ki je sedaj v jetniški bolnišnici, vložil v prihodnjih dneh kazenskemu sodišču prošnjo, v kateri bo prosil, da se ga z ozirom na njegovo slabo zdravstveno stanje in na njegovo iz vojne izvirajočo živčno bolezen zastraži na domu. Senat, ki bo koncem julija zaključil svoje poletne počitnice, se bo v prvem tednu avgusta bavil s. princ Windischgrätzovo prošnjo. Ker je princ časno samo preiskovalni jetnik in mu finančni položaj dovoljuje, stroške domače straže, je zelo verjetno, da bo kazensko sodišče tej prošnji ugodilo in da bo princ prepeljan iz jetniške bolnice v zasebno stanovanje, kjer ga bodo stražili de-
tektivi.

Rakovski odpotoval v Moskvo

Bourges, 19. julija. s. Ruski poslanik Rakovski je danes z zrakoplovom odpotoval v Moskvo.

Razpust italijanske klerikalne stranke

Rim, 19. julija. o. Agentura «Italia d'oggi» je izvedela iz zanesljivega vira, da se v polarski stranki in njeni parlamentarni skupini vedno bolj uveljavlja struja, ki zahteva razpust stranke. Fašistovski sindikalni zakon, ki onemogoča načelo uveljavljanja katoliških strokovnih organizacij in stališče, ki so ga zavzele v poslednjem času cerkvene oblasti do fašizma, narekujejo vodilnim klerikalnim krogom potrebo po razpustu stranke. Potem bi imeli ti voditelji proste roke do drugih strank.

Obtožnica proti Zaniboniju

Rim, 19. julija. s. Po raznih vesteh je obtožbena zbornica potrdila krivdo bivšega poslanca Zanibonija in njegovih sokrivcev. Razsodba bo najbrže že danes podpisana ter sporočena obtožencem. Med akto se nahaja tudi pismo Mussolinija, v katerem izjavlja, da je nekaj časa pred atentatom vedel za obstoj nekega kompota, ki naj bi bil 4. novembra pričel z akcijo da nasilne spremeni obliko države in vladavine.

Nesreče pri kopanju

Berlin, 19. julija. (brž.) V nedeljo je v okolici Berlina pri kopanju utonilo 13 oseb.

Jubilejni zbor Svetožarja Pribičevića

Manifestacije 15.000 glave navdušene množice za politiko SDS.

Zagreb, 19. julija r. Izven dvoma je, da tako trijumfalna shoda, kakor ga je v nedeljo imel Svetožar Pribičević v Glini, še ni imel v tej državi noben politik. Bil je to dostojen jubilejni zbor voditelja SDS, stoti po številu, odkar obstoja režim RR. Spriču manifestaciji in entuziazmu, s kakršnim je bil sprejet Svetožar Pribičević, je moral skrahljati ves radikalni teror. Bil je to veličasten in upravljen senzacionalen dokaz, da se Banija ni uklonila pod strahotami metodami režima in da se zadržava SDS v tej trdnjavi demokratske misli vije močnejše kakor kdajkoli.

Iz Siska, kamor je dospel v soboto, se je Svetožar Pribičević v nedeljo zjutraj odpeljal v Glinu v spremstvu devet avtomobilov. Na vsej poti skozi čisto radičevska sela se ni dogodil niti en incident. Sprejem pred Glinom je bil očarujoč. Tu je bilo zbranih 2.070 okrašenih vozov in 400 zastavonoš, ki so ob obeh straneh ceste 5 km na dolgo tvorili spalin. Pribičević je vstopil v okrašen voz in se je nato na čelu povorke peljal pod slavoloki v mesto, kjer je bila zbrana ogromna množica. Defiliranje vozov, konjenikov in skupin je trajalo do mala dve uri. In ko se je končno ljudstvo zbralo na velikanskem zborovališču blizu železniške postaje, so srca prekipela navdušenja in oči so bile pretresle orkan ovacij, ki se je stopnjeval, ko so Pribičevića na ramah ponesli na sijajno okrašeno govorniško tribuno, kjer so se poleg njega zbrali še narodni poslanci dr. Lukinić, dr. Budisavljević, Miša Tadić, dr. Milan Popović, Stevo Obradović, Stojan Umičević, upokojeni general Voja Živanović in še cela vrsta drugih odličnih predstavnikov SDS. Zastopane so bile tudi vse reprezentativne beograjske in zagrebske novine. Nad 15.000 ljudi je poslušalo z napeto pozornostjo in neprestano pritrujoč, Svetožarja Pribičevića.

Narode! Danes je moj stoti zbor, odkar je nastopila vlada RR. Imel sem jih 34 na Hrvaškem, 28 v Slavoniji, 15 v Vojvodini, 10 v Dalmaciji, 5 v Južni Srbiji ter po 4 v Srbiji in Sloveniji.

Ko sem lani 6. avgusta na prvem zboru v Mostaru govoril, je bila RR vlada v medenih tednih. Takrat so se rogali moji akciji in mi prerovali neuspeh. Smatrali so me za malega Davida, ki se bori proti dvema velikanom. Danes, čez leto dni

sta oba ta Goljata že v prahu. Današnja vlada je bolnik, ki ga ne more rešiti noben svetovni konzilij. Čuli ste, kako so se razklali radikali, a sedaj se cepijo tudi radičevci, ki so kakor Buridanov magarec.

ki med Nikičević in Radičević plastom ne ve, kje bi jedel.

Vam je ta zbor potreben kot manifestacija, da pokažemo svojo silo, da smo tu, da marširamo in da se pod našimi koraki trese zemlja.

Radikali imajo na čelu vlade slepca, ki ne vidi, da je vlada trhla. kakor oni drog, ki je v Južni Srbiji padel na moj avto, pač pa misli, da se bo vlada obdržala.

Pred par dnevi se je govorilo o novi vladi. Uzunović je izjavil, da se širijo glasovi, da kralj želi spopolniti vladu z davičevići in je protestiral proti zlorabljanju kraljevega imena. Medtem pa vemo vsi, da so nekateri bivši radikalni ministri javno navedli, da par sedanjih radikalnih ministr

zlorablja kraljevo ime.

Navzlic tem obtožbam pa se stvar ni dalje obravnavala. Na Angleškem bi tak politiki niti 24 ur ne mogli ostati na svojih mestih. So pa še huje stvari. Pred par dnevi se je v Blažuju v Bosni vršila proslava neke organizacije Srnao, ki je čisto radikalna in ima Pašića za prokrovitelja. A vendar se je ta organizacija nazvala z imenom prestolonaslednika Petra ter sta se proslave udeležila tudi veliki župan in predstavnik vojske. Protestirali smo proti temu zlorabljanju ter proti vmešavanju vojske v strankarske in politične zadeve. Ime kralja in prestolonaslednika lahko imajo samo narodna združenja.

Naši rojaki, ki so lani glasovali za radikale, se niso niti zavedali, da glasujejo za Stjepana Radića. Nikdo od njih ni mogel niti misliti, da bo oni, ki je lovil kraljevo žezlo, istega dobil v varstvo. Nič ne more niti slutiti, da bo naša državna politika v Beogradu tako zablazila.

Radličević brijelo z Beogradom norce. ker beograjski politiki ne vodijo računa o sili, ki je ustvarila to državo. Iz mene ne govori mržnja, jaz govorim hladno, umerjeno in iskreno ter govorim iz srca narodovega. Vi ste čitali, kako je prvi radikal iz Dalmacije protestiral proti »sporazumu« in pozval Radića na boj. Moral pa bi naperiti svoje strelce proti radikalom, ker so oni sami krivi, da Radić danes vlada.

V prav kratkem času bo v Beogradu izbruhnila velika kriza, ki jo bo težko rešiti, a jaz menda lahko rečem, da mi v tem tekmovalcu ne bomo sodelovali. Mi zahtevamo svobodno volitve, da se narod sam izjasni in šele nato se bo mogla rešiti vladna kriza.

Čuli ste o povodnih katastrofah in toči, ki so uničili letino. Vlada organizira preko Rdečega križa prosjačenje milodarov, proti čemer sem takoj protestiral, ker

narod ne potrebuje milostinje, temveč ima pravico zahtevati pomoč od države. S prosjačenjem se bo dobilo

kvečjemu 1 milijon, a nesreča zahteva pomoči za cele stotine milijonov. Oni, ki je pokrenil to akcijo, je sam dal v vsem 2.000 Din, pa si lahko predstavljate, koliko se bo vsega nabralo. Ponavljam svojo zahtevo, da

naj se dispozicijskim fondom odvzame pet šestina

in naj Narodna skupščina izglasuje naknadne kredite, za katere bodo glasovali vsi. Toda Narodna skupščina, ki celo leto ni delala nič, je šla na počitnice baš sedaj, ko je nesreča največja, ko velike reke probijajo nasipe in uničujejo posevke. Na počitnicah je zato, ker se vlada boji, saj bi ob skidanju Narodne skupščine takoj izbruhnila kriza. Radičević, ki so govorili, da mora skupščina delati od 4. zjutraj pa do trtega mraka, kakor seljaki, so pozabili, da so seljaška stranka in so se prav lepo navadili gospodstva. In sedaj tej gospodi ne diši sedenje v Narodni skupščini. Stopili so se z radikali in bodo skupno z njimi uničili.

Ne utegnem navajati vsega.

kar se v Beogradu počenja proti narodu. Jaz hodim med narod, da ga povedem v borbo proti vladajočim strankam. Mislilo se je, da je ta borba nemogoča, toda mojih 100 zborov dokazuje, da ni samo nemogoča, marveč, da vodi k zmagi, ki je blizu. Nam očitajo, da

smo tudi mi bili z radikali v zvezi.

Res je, mi smo morali biti z njimi v zvezi, ker sami nismo imeli večine, a se je tudi opazilo, ko smo mi bili z njimi. Mi smo vedno vodili svojo politiko edinstva. Mi smo l. 1919 uredili državo in upravo, l. 1920 smo izglasovali usta-

vo in dopolnili edinstvo države. L. 1921 smo se spoprijeli s komunisti in premagali to kačo, ki je pretela z razbitim državo. Končno smo leta 1924 zbrali Radičevce hidro in nismo se mi poklonili republik, marveč se je Radić poklonil monarhiji.

Mi smo državna stranka

in naša zastava se vije povsod. Jaz ne mrzim nobene stranke, temveč samo navajam, da so radikali in radičevci izdali svoje volilce. Radikali danes vodijo politiko, kakor jim je bolj primerna, enkrat z večino, enkrat z manjšino. A ves narod hoče edinstvo, hoče provajanje ustave in potrebne zakone. Narod ne more več dalje prenašati trpljenja.

Zahvaljujem se za sprejem in manifestacije. Povsod, kamor pridem, se pokaže ljubezen do naše velike ideje, povsod tekmujejo naši pristaši v navdušenju. In to je jamstvo, da bo naša ideja zmaga. Naj živi naš narod, naj živi naš kralj! Pričakujem pri prvi bitki na voliških velikih zmagah. Takrat se bo zgodil čudež, kakor v svetem pismu, da bo mali David premagal Goljate, radikale in radičevce.

Nepopolne ovacije dolgo niso pojele ob zaključku Pribičevićevega govora in so se ponovile, ko so nastopili nadaljnji govorniki general Živanović, katoliški župnik Mirko Veslaj in sivolasi pravoslavni svečenik Nikola Milić, oba veleizdajalca in trpina iz avstrijskih ječ. Ko je predsednik zbora dr. Nemec zaključil zbor, so zagrmeli množično in ob sviranju 14 godb se je zopet razvila povorka, ki je Svetožarja Pribičevića in tovariše spremljala k posebno okrašenemu prostoru, kjer se je vršilo skupno kosilo povablencev, dočim se je vse naokrog utaboril narod ter se je vršila velika ljudska veselica.

Celjska skupščina UJU

Ena najslabše obiskanih, kar jih je bilo. — Poskus se odredi do sedanjih ideologij narodne učiteljske organizacije. — Konflikt je ostal neporavn. — Kaj pravi nova »deklaracija«.

Tik pred skupščino ljubljanskega poverjenstva UJU je »Učit. tovariš« na prošnjo zagrebskega poverjenstva UJU objavil resolucijo učiteljskega društva »Jedinstvo«, katerega članstvo tvori jedro hrvatske UJU. Ta resolucija na najslavesnejši način povdarja zvestobo nacionalnega hrvatskega učiteljskega ideji narodnega in državnega edinstva ter pred kraljem in narodom protestira proti temu, da se favorizirajo hrvatska separatistična učiteljska društva, povdarjajoč, da opustitev čvrste osnove občenarodne ideje ogrožajo državo, ker vzbujajo nepoverjenost ljudstva v nacionalno vzgojo. Resolucija svečano proglasa, da ostaja UJU nepokolebljivo zvesto svoji nacionalni ideologiji, ki je v vsem enaka ideologiji našega državnega bitja.

V ostrem nasprotju s to svečano izjavo zagrebskega UJU so sklepi večine na sobotnem zborovanju delegatov ljubljanskega UJU. Daleč smo od tega, da vzamemo tragično, kar se je v soboto zgodilo v Celju. V soparnem vzdušju nezdrave politične situacije je bilo mogoče, da so iniciatorji tkzv. deklaracije na sebi zdravo zamisel mogli pretvoriti v programatično demonstracijo, katera v svojem jedru predstavlja poskus preloma z vso ideologijo organizacije našega nacionalnega učiteljskega. Mi smatramo dogodek, ki so se vršili v soboto in nedeljo, za veliko napako. Stremljenje, da stanovska organizacija združi v svojih vrstah vse pripadnike stanu ter tako ojača svojo udarno silo, je povsem razumljivo. Naravno tudi pri UJU. Toda povsem pogrešno je postavljati UJU v enako vrsto s katerokoli drugo strokovno, sindikalno organizacijo. Novinarsko združenje, razna društva državnih nameščenecv in pod. so organizacije, ki v bistvu zasledujejo zgolj materialne in šele v drugem redu tudi idealne cilje. Naša nacionalna učiteljska organizacija pa je umela od vsega začetka reševati dvojni problem: ne le učiteljsko stanovski, temveč v enaki meri tudi obče narodni. Učitelj se je zavedal, da ni le državni nameščenec, kakor so državni nameščenici recimo uradniki fin. kontrole, temveč da je vzgojitelj naroda, kateremu je treba v njegovem narasčaju trdno zasidirati ideje novega življenja. Zato je imelo UJU od vsega početka svojo nacionalno politično ideologijo ter je bilo predstavljati one zavedne večine med jugoslovenskim učitelstvom, ki je svojo organizirano silo postavilo v službo nacionalne, v pravi pomeni in najplemenitejšem smislu pionirske ideje. Temu svojemu programu ima učitelstvo pripisati svojo izredno moralno pozicijo, ki jo zavzema v državi. Celjska deklaracija pa predstavlja poskus, da se UJU svoje ideologije odreče zato, ker bi potem mogla svoje vrste številno ojačati s pristopom onega učiteljskega, ki nacionalno in kulturno-politično hoče nekaj povsem drugega. Številčno — mogoče, moralno in da tako rečemo, politično ne. Lovorike stanovskih organizacij so, kakor baš zadnji dogodki kažejo, zelo skromne.

Ugovor, da se UJU ne odreka čvrstemu sodelovanju pri končni ureditvi našega osnovnega šolstva se ne da spraviti v sklad z načeli celjske resolucije. Jedro našega šolskega problema je baš v tem, kar je celjska resolucija odklonila. UJU se mora torej tu nevtalizirati, t. j. eliminirati ali pa bo takoj in neposredno izbruhnil on konflikt v njegovih vrstah, ki je z odklonitvijo dosežane ideologije naše nacionalne učiteljske organizacije po mnenju »deklaracije« spravljen s sveta.

Mi, kakor rečeno, celjskega sklepa ne jemljemo tragično. Porok so nam vsi oni dobri nacionalni ljudje, ki v burni debati in ker so situacijo komplcirala razna interna vprašanja, niso prišli do tega, da bi bili prevdarili konsekvence in pretehtali notranja nesoglasja samega besedila deklaracije, ki pa bodo po ponovnem prevdaru spoznali, da ni bilo dobro, kar se je v Celju storilo. Odgovornost bo padla na rame pokretnikov in inspiratorjev deklaracije, ki so imeli časa in prilike dovoli, da premislijo in se vsaj tega zavedajo, da tudi takšne pogreške lahko postanejo usodopolne.

Celjski sklep pride sedaj pred kongres UJU. Ali menijo iniciatorji deklaracije, da bo celokupno Združenje jugoslovenskega učiteljskega vrlo osnovne principe svoje organizacije čez krov?

Tri dni trajajoča pokrajinska skupščina UJU, poverjenstvo Ljubljana, je bila z današnjim manifestacijskim zborovanjem zaključena. Večina učiteljske se je odločila, da gre za onimi, ki pravijo, da je treba kreniti na nova pota in je napraviti križ čez smerice dosežane dela organizacije, katero je spremljala vsa nacionalna in napredna javnost s tolikimi simpatijami. Na sobotnem zborovanju delegatov je bila sprejeta resolucija (»deklaracija«), ki indirektno odklanja dosežani kulturno-politični program UJU in tudi načelo narodnega in državnega edinstva, na čegar temelju je slonelo do sedaj vse delovanje te organizacije. Združenje se je pretvorilo v strogo stanovsko sindikalno organizacijo po vzoru ostalih organizacij državnih nameščenecv. Za to deklaracijo je glasovalo 79 delegatov, 8 s pridržkom, 1 proti, 27 delegatov pa se je z odločnim protestom odstranilo iz dvorane, ker je večina odklonila predlog, da naj se člen 1. deklaracije formulira tako, da ne bo nikakega dvoma, da ostane osnovna ideja UJU tudi v bodoče narodno in državno edinstvo. Pokretači deklaracije so večino pridobili s tem, da bo tako »nevtalizirana« UJU najlažje zastopala »nevtalne« stanu in da so sedaj odstranjene vse načelne ovire za vstop vsega še ne včlanjenega učiteljskega v UJU, predvsem klerikalcev in hrvatskih separatistov.

Nova politika je zahtevala nove može in zato je bil izvoljen tudi popolnoma nov odbor UJU, ki se je konstituiral sledeče: Poverjenik Andrej Škulj, šolski nadzornik za ljubljansko okolico, namestnik Anton Hren, šolski upravitelj v Studencih; tajnik Josip Kobal, strokovni učitelj v Ljubljani, blagajnik Rado Grum, učitelj v Ljubljani, urednik Ivan Dimnik, šolski upravitelj v Ljubljani. Člani: Marija Godec, šolska upravitelja v Limbušu, Ciril Hočevar, šolski upravitelj v Murski Soboti, Josip Lapajne, šolski upravitelj v Cerkljah, Rudolf Mencin, šolski upravitelj v Prevaljah, Anton Mervič, ravnatelj meščanske šole v Ribnici, Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Št. Vidu pri Pruju, Robert Plavšak, šolski upravitelj v Trbovljah, Josip Ribičič, šolski upravitelj v Raketu, in Ljudevit Šijanec, šolski upravitelj v Razvanju.

Zborovanje delegacije, na katero letos prvič, odkar obstoja UJU, niso bili povabljeni novinarji, je s tem izvršilo pravzaprav glavni namen skupščine, kajti nedeljsko manifestacijsko zborovanje je bilo zgolj formalnega značaja,

a stalo je očividno pod deprimirajočim vtisom »deklaracijskega« spora. Udeležilo se ga je daleko manj učiteljskega, kakor pretekla leta. Od preko 2.700 članov organizacije je bilo navzočih le okoli 200 do 250 učiteljev in učiteljic.

Zborovanje je otvoril poverjenik Ant. Gmus povdarjajoč izredno težavne razmere, v katere je zašlo učitelstvo vsled političnih razmer in neurejenih prosvetnih prilik. Prišlo je že tako daleč, da se protežirajo pripadniki separatizma in preganjajo državi in narodu zvesti učitelji. Spominjal se je s toplimi besedami tudi neodrešenih bratov na Koroškem in Primorskem in pozival vse učitelje k slogi in delu v prid narodu in domovini. Nato je pozdravil celjskega župana dr. Jurja Hrašovca, sreskega poglavarja dr. Leopolda Žužka, predsednika okrožnega sodišča dr. Josipa Kotnika, začasnega ravnatelja celjske realne gimnazije prof. Mastnaka kot zastopnika srednješolskega učiteljskega, poverjenika zagrebske UJU prof. Skaviča, člana ožjega sveta UJU v Zagrebu Jovo Milojevića in učitelja Rubesha iz Kastva.

Imenom celjskega, naprednemu učitelstvu naklonjenega prebivalstva je pozdravil skupščino celjski župan dr. Hrašovec, povdarjajoč potrebo nacionalne, napredne in neodvisne učiteljske organizacije, ki naj bo močna po številu in složna v delu v prid jugoslovenskemu narodu in državi. Prof. Skavič je naglašal, da je hrvatsko jugoslovensko orijentirano učitelstvo, organizirano v UJU, vedno spremljalo delovanje svojih slovenskih tovarišev z veliko pozornostjo.

Nato sta bila soglasno izvoljena za častna člana UJU dosežani poverjenik ravnatelj Anton Gmus in nadučitelj Josip Rajšp iz Ormoža.

Kralju Aleksandru je bila poslana udanostna brzojavka in je skupščina brzojavno pozdravila tudi ministra prosvete Trifunovića.

Sledila sta referata g. Mirka Vande o problemih podeželskega šolstva in učiteljskega ter g. A. Skale o osnovnih idejah in principih organizacije.

Nato je poverjenik Gmus odredil odmor, tekem katerega so se vršila nova pogajanja med zastopniki članstva, ki je na sobotnem delegacijskem zborovanju napravilo eksodus ter novim odborom UJU za doseg kompromisa. Zastopniki tega članstva gg. Miloš Verk, Ivan Šega in Rad. Knaflič so podali sledečo izjavo:

Zastopniki članov društev: Ljubljana okolica, Brežice-Sevnica, Kozje, Šmarje-Rogatec, Litija, Radovljica, Konjice, Maribor mesto, Maribor okolica, Gorjani grad, Ljubljana mesto in Ptuj, zborujoči dne 17. t. m. v celjskem Narodnem domu v zavezi besedila v točki 1. sprejetih smernic stanovske politike organizacije ugovarjamo z vso odločnostjo proti temu, da je delegacija UJU, poverjenstvo Ljubljana, odklonilo sprejeti v točko 1. smernic stanovske politike izraz državnega in narodnega edinstva, ki je bistven del naše ustave, na katero je vse učitelstvo službeno pristeglo in zaradi katere odklonitve je velik del članstva tu naštetih društev v znamenju vsega odločnega ugovora zapustil delegacijsko zborovanje. Podpisani pooblaščenici odposlanci ugovarjajočega članstva zahtevamo v smislu določb točke 16. a in b poslovnika UJU, naj obravnava o tej zadevi tudi skupščina, zborujoča dne 18. t. m., ki naj sprejme v smernice deklaracije tudi izraz državnega in narodnega edinstva. Pričakujemo, da bo glavna skupščina v doseg sloge v organizaciji imenovane smernice v tem smislu izpopolnila, sicer bi moralo ugovarjajoče članstvo zapustiti tudi skupščino in izvajati v organizaciji najbolj dalekosežne posledice, s čemer bo postal razkol gotova stvar.

Po daljšem posvetovanju je novi odbor v odgovor na to izjavo podal sledeči sklep:

»Izjavljamo, da čl. 1. deklaracije, radi katerega je nastal na zborovanju spor, ne omejuje nikomur pravice, da izpoveduje načelo narodnega in državnega edinstva, kakor ga interpretirajo podpisanci. Povdarjamo, da je 52 delegatov, pripadnikov SDS, pristalo na čl. 1. deklaracije, katere glavni smisel je, da se omogoči pristop vsakemu članu našega stanu. Povdarjamo, da s tem najbolj pospešujemo narodno edinstvo, ki je zamišljeno v ustavi... Ako bi ta naš odgovor ne bil zadovoljiv, apeliramo na delegacijo, da o tem zopet sklepa na izrednem delegacijskem zborovanju.«

Poverjenik Anton Gmus je pojasnil, da v smislu poslovnika skupščina nima pravice, da razpravlja o sklepih delegacije, kakor je bilo sklenjeno, da naj novi odbor v slučaju potrebe v svrhu rešitve spora skliče izredno delegacijsko zborovanje. Po kratkem apelu k nujni potrebi sloge vseh učiteljev je poverjenik Anton Gmus predlagal brzojavko, ki protestira proti nameravanemu znižanju službenih prejemkov in zahteva takojšnje izplačilo dolžne razlike iz let 1923 in 1924, kakor je zaključil VI. pokrajinsko skupščino UJU za Slovenijo.

Celjska deklaracija

Na sobotnem zborovanju delegatov UJU sprejeta resolucija pod imenom »deklaracija« o smeri naše stanovske politike« se znatno razlikuje od prvotne »ljubljanske deklaracije«, a je tudi zelo značilno korigirala osnutek, objavljen v »Učiteljskem tovarišu« neposredno pred celjsko skupščino. Tkzv. »antideklaraši« so pristali na osnutek, objavljen v »Učiteljskem tovarišu« pod pogojem, da se v svrhu popolnega razčiščenja situacije v prvem odstavku

povdari, da UJU i nadalje vztraja na načelu narodnega in državnega edinstva. To je bilo odklonjeno, nakar so avtorji deklaracije iz svojega osnutka izbrisali tudi še zadnji stavek, v katerem je bilo rečeno, da se v delovanju UJU za duhovno zblizanje in spoznavanje skupnih vzgojnih nalog učiteljskega in vseh delov države zrcali pozitivni program UJU pri udeleževanju državnega edinstva.

Deklaracija, kakor je bila sprejeta v Celju, se sedaj glasi:

1.) Življenjski interes stanu in šole zahteva eno samo stanovsko organizacijo za vse učitelstvo v državi. To bodi naše Združenje, poleg katerega ne moremo priznati nobene druge stanovsko - politične organizacije osnovnošolskega učiteljskega.

2.) Dobrodošel nam mora biti v organizaciji vsak stanovsko zavezan učitelj in vsakemu mora biti zajamčena v njej popolna enakopravnost.

3.) Kot edina od nas priznana organizacija je Združenje moralno odgovorno za svoje delovanje celemu stanu ne le članstvu.

4.) Varovati mora svojo neodvisnost na vse strani, prvič da lahko paralizira kvarne vplive dnevnih politik na šolstvo, in drugič, da lahko zastopa interese stanu in šole napram vsakemu režimu.

5.) Svojo moralno silo mora iskati v skladu svojih zahtev z občenarodnim interesom, ki ji mora biti vselej in v vsakem slučaju najvišji zakon.

6.) Njena naloga in dolžnost je: a) zastopati skupne duhovne, socialne in pravne interese stanu ter odločno štiti državljanske pravice učiteljskega; b) vzgajati članstvo k samostojnemu mišljenju, varujoč svobodo stvarne kritike kot pogoj za zdrav razvoj organizacije; c) podpirati vsa stremjenja po temeljitiji splošni in strokovni izobrazbi učiteljskega; d) gojiti pravo tovarištvo in dvigati stanovsko moralno ter disciplino, temeljejoč v zavesti članstva, da je vsak posameznik odgovoren za svoje delo stanu v celoti; e) sodelovati na napredku šolstva in narodne prosvete v demokratičnem in socialnem duhu po priznanih sodobnih pedagoških načelih.

7.) V ta namen si organizacija najresneje prizadeva v vsi kolikor je treba, prelomi tudi s tradicijami, da si pribori oni položaj in vpliv, da jo bo morala vsa javnost brez pogojev priznati in uvaževati kot edino pravo zastopnico celoga stanu.

Vedno bodi tudi pripravljena za solidarno zastopanje skupnih interesov z drugimi organizacijami nameščenecv in delaj zlasti na to, da se čim prej ustvari Unija učiteljskega vseh vrst šol.

8.) V personalnih zadevah brani moralne in pravne temelje pri nameščenjih ter zastopaj načelo, da mora učitelstvo pri njih sodelovati po svojih izvoljenih zastopnikih.

9.) Kot svojo posebno nacionalno nalogo smatraj Združenje, delovati za jačanje osebnih stikov, za duhovno zblizanje in spoznavanje skupnih vzgojnih nalog učiteljskega in vseh delov države.

10.) Slovensko članstvo Združenja naj prednostno prizadevanju, da se odstranijo načelne ovire za vstop vsega še ne včlanjenega učiteljskega v UJU.

Stjepan Radić na Rabu

Rab, 19. julija r. V pravcati tropični vročini je St. Radić imel na Rabu zbor, kateremu je prisostvovala par sto prebivalcev. Očital je uvodoma trpljenje bratov v Vojvodini, prizadetih od strašnih poplav. Povdarjal je, da tamošnje prebivalstvo trpi mnogo bolj, kakor rabsko, navzlic temu pa trpimo vsi. Pohvalil se je, da je kot predsednik HSS vedno zahteval, da naj se v Vojvodini bolj dela. Toda finančni minister ni nikoli maral razumeti njegovih zahtev. Dr. Stojadinović je glavni krivec poplavne katastrofe v Vojvodini. Drugi krivec pa je prejšnji minister poljedelstva Krsta Miličević, ki se je smejal, ko mu je Radić govoril, da je treba v Vojvodini izvršiti razne varnostne ukrepe. Dr. Stojadinović in Miličević sta kriva, da samo v Vojvodini trpimo do dve milijardi škode. Danes pa imamo v vladi finančnega ministra dr. Perlića in za predsednika vlade Uzunovića, ki sta oba seljaška sinova in delata noč in dan, dočim tudi poljedelski minister Pucelj dela ves dan. To je korektno, in vlada, ki dela, ne sme pasti. V Nemčiji padajo vlade zaradi državne zastave, v Franciji se menjavajo vsakih 24 ur, na Portugalskem vsako jutro pozdravijo drugo vlado in v Angliji ima vlada težko stališče radi delavskega vprašanja. Med vsemi narodi na svetu znajo delati samo Hrvati in Srbi.

V nadaljnjih izjavah o notranje-političnih razmerah je Radić obravnaval agrarno reformo, ki je v Dalmaciji pokazala, kakšna je seljaška politika v državi.

Nato je Radić pel slavo slovanstvu in hrvatstvu. Sedaj imamo eno državo, skupne granice in enega vladarja, četudi tri je bratje delajo vsak po svoji glavi. Ni pa še prava pesem, ako dva pojeta, dočim tretji molči. Pravi kvartet bomo imeli šele takrat, ko se nam bo priključil tudi bolgarski brat.

O dr. Nikiču je nato Radić dejal, da je njegova zadeva zares neprijetna, toda Uzunović in Radić se strinjata v vsem; vlada dela in bo najela notranje investicijsko posojilo; vsa sreča pa je, da imamo na čelu države kralja, ki je naš ne le po jeziku, temveč tudi po srcu in duši. Zato naj živi naš narodni in seljaški kralj! Ko so še ostali govorniki absolvirali svoje pridige, je Radić znova povzel besedo in povdaril: »Vladne krize ni. Izjave, ki jih dajejo posamezni člani HSS niso merodajne. Samo predsednik stranke ima pravico dati merodajne izjave. Glede dr. Nikića smo lahko srečni, da smo se ga rešili. Dr. Trumbić je s seboj vzel vse, kar ni veljalo. Dr. Nikić lahko s seboj vzame kvečjemu pet mož, morda tudi več, nikakor pa ne ljudstva. Fazizem se nikakor ne da primerjati z našim seljaškim gibanjem, kajti naš hrvatski seljaški klub je prodir že daleč preko mej v Bolgarijo, Rumunijo in na Madžarsko. Seljaška država je svetovni problem. Mi rešujemo vprašanje demokracije. Kmetje so moralno usposobljeni, da vsakogar postavijo na svoje mesto. Danes ne gospodujejo več gospode, marveč samo narod. Z Italijo smo si dobri. Mi smo dobri sosede, toda še boljše straže.«

Naši kraji in ljudje

Vse vode padajo

V ozemlju Novega Sada 15 milijonov kvadratnih metrov zemlje pod vodo.

Beograd, 19. julija p. Ko je voda predrla nasipe pri Josim Foku, se je Dunav z veliko brzino razlil po vsej okolici ter poplavlil ozemlje 15 milijonov kvadratnih metrov in narasel prav do samega mesta Novega Sada. Ob temerinski cesti je pod vodo 30 hiš, dasi se poskuša storiti vse, da se prepreči poplava. Položaj je zelo nevaren, ker bo voda poplavlila okolice njive, ako se razlije preko ceste. Zelo resen je položaj v Taranjevem naselju pri Novem Sadu, kjer voda vedno dalje prodira. Pri železniškem nasipu v bližini obrežnega kopališča gradijo nov nasip, da zavarujejo mesto na obeh straneh. Velika nevarnost je pri ustju prekopa in pri mestni klavnicni, kjer nasipi vedno bolj popuščajo. Meščanstvo je radi poplave zelo vznemirjeno. Boje se, da bo voda udrila v notranje mesto. Globok vtis je napravil poset kralja, ki si je osebno ogledal nevarnost in izrazil prebivalstvu svoje posebne simpatije.

Z druge strani pa se zopet javlja, da silno narašča Morava. Poplavlja je velike komplekse ter je škoda ogromna, vendar še ne dognana.

Po poročilih, ki jih je prejel beograjski rečni kapitanat, Dunav in Sava že padata na vsem toku. Pri Beogradu je Sava padla za 4 cm, Dunav pa za 3 cm. Sodi se, da ne bo več novih iznenadenj, glede najavljenih novih valov Dunava in Save. Tudi Drava in Tisa sta znatno padli. V zadnjih 24 urah ni bilo poročil o kakih prolomih oblakov. Edina velika nevarnost pa preti beograjskemu vodovodu, ker nasipi pri Makšići propuščajo vodo.

Osijek, 19. julija n. Dunav je pri Donjem Miholjcu in bližnjih vaseh poplavljal 1200 oralov pšenice in koruze. Razen tega je voda poplavlila pri vasi Viljevo 750 oralov. Škoda je napravila Drava ter potoka Karašica in Vučica. Vodovje Dunava in Save namreč tišči vodo v potokih, ki vsled tega prestopajo bregove.

Brod na Savi, 19. julija n. Pri selu Jelava je voda poplavlila zelo veliko ozemlja. Oblasti so storile vse, da preprečijo še večjo katastrofo.

Sožalje italijanske vlade

Beograd, 19. julija p. Predsednik italijanske vlade Benito Mussolini je poslal naši vladi brzojavko, v kateri izraža sožalje italijanske vlade povodom nesreče, ki je zadela prebivalstvo Jugoslavije. Minister za zunanje stvari dr. Ninčić se je takoj brzojavno zahvalil.

Povodenj v Vojvodini dosegla višek

Zaman vsi nadčloveški napor prebivalstva in vojske. — Najplodovitejša žitna polja pod vodo. — Kralj v poplavljenem ozemlju.

Po prebitju nasipa pri Apatinu je Dunav pričel z vso silo pritiskati na Petrovičev nasip, ki je bil zgrajen v višini poldruga metra na cesti Bogojev-Sonta. Pritisk vode je bil v soboto od ure do ure hujši, katastrofa neizogibna. Že popoldne je voda udrila preko nasipa in se razlila po veliki nižini, ki se nahaja na področju vodne zadrage Bogojev-Ziva Vajska. Pionirji in inženjerji, ki so prišli iz Kragujevca, so delali noč in dan, da razbijejo glavni dunavski nasip nad Bogojevom in tako omogočijo, da se vodne mase, ki so napolnile bazen pri Apatinu, spravijo zopet nazaj v strugo. Voda, ki je poplavlila tamkaj preko 20.000 oralov zemlje, je bila znatno višja od višine vode v Dunavu samem. Sod za sodom z dinamitom, ekrazitom in drugimi eksplozivnimi snovmi so valili proti nasipu, jih spojili z električno žico in nato pripravili do eksplozije. Za vsako ceno so hoteli vodo odpreti pot v Dunav in rešiti Petrovičev nasip, ki je branil nad 50.000 oralov plodne zemlje. Toda vsi naporji so bili zaman. Čeprav so podrli nasip v dolžini 320 metrov, je voda vedno bolj navalivala na Petrovičev nasip in ga končno v dolžini 200 m predrla.

Voda je drla skozi vrzel s silo 200 m na sekundo. Že čez uro je sledila nato katastrofa. Provizorni in slabi Petrovičev nasip je pričel pokati na vseh koncih in krajih, voda je poplavlila vso ravnino. Vse delo so morali takoj ustaviti, elementarna sila Dunava je premagala silo 6.000 delavcev in 3.000 vojakov, ki so prav do zadnjega trenutka katastrofo neumorno delali na nasipih. Nad 50.000 oralov žitnega polja je bilo v trenutku pod vodo.

Vsled najnovejše katastrofe je bila povzročena ogromna škoda, tem bolj, ker je voda naraščala tako naglo, da se na ogromnem kompleksu ni moglo ničesar rešiti. Po približni cenitvi znaša škoda najmanj 200 milijonov dinarjev. S to katastrofo je dosegla povodenj nedvomno svojo kulminacijo. Razburjenje v vsej Vojvodini je nepopisno.

Tudi pri Novem Sadu je situacija zelo kritična. Tamkaj utrjuje drugo obrambno linijo, ker je voda na enem kraju že podrli prvi nasip. Po uradnih poročilih je pri Bogojevu voda pridrla s tako naglico, da je v noči od sobote na nedeljo porušila provizorni železniški most ter podrli vse brzojavne in telefonske zveze. En kilometer proge Bogojev-Karavukovo je voda odnesla s seboj. Do sedaj je poplavljen skupno 100.000 oralov plodne zemlje, in sicer: 8.497 oralov v Baranji, 24 tisoč na državnem veleposestvu v Beliju, 19.000 pri Apatinu in okoli 50.000 pri Bogojevu. Na Dardjanskem nasipu so našli v nedeljo truplo vojaka 15. artiljerijskega polka, ki je opravljal na nasipu kurirsko službo.

V soboto popoldne je Sava predrla nasip pri tvornici tanina v Sisku in porušila tri hiše. Na pomoč je moralo priti vojaštvo, ki je rešilo, kar se je sploh še rešiti dalo. K sreči je v ne-

delju pričela voda padati, sicer bi bila katastrofa še večja. Pri tvornici tanina je utonil neki seljak, ki se je peljal z vozom in so ga zasačili valovi. Valovi so odnesli truplo s seboj in je do sedaj še niso našli.

V nedeljo popoldne je prišel v poplavljen ozemlje pri Bogojevu in Apatinu kralj Aleksander. V njegovem spremstvu sta bila tudi ministra Dušan Trifunović in Pucelj ter predsednik skupščine Marko Trifković. Ne meneče se za nevarnost, je kralj na več krajih gazil po vodi in blatu in tolažil prebivalstvo. Ko se je vračal z motornim čolnom proti Apatinu, je čoln nenadoma običal na plitvini. Ni se mogel sam rešiti iz mučne situacije in je moral priti drug motorni čoln, v katerega se je nato kralj ukrcal s svojim spremstvom. Vojni minister je ob priliki nesreče v šali pripomnil: »Kje pa so sedaj novinarji?« Kralj se je nasmejal in pokazal nanje z roko: »Evo jih, že pišejo o moji nezgodi!« Povsod, kjer se je pojavil kralj, mu je izmučeno prebivalstvo priredilo navdušene ovacije. Ko je kralj videl, da vojski do pasu v vodi opravljajo reševalna dela, je odredil, da se jim da približek v hrani in izplačajo tudi posebne denarne nagrade. Vojni minister je izvršil takoj kraljev ukaz in izdal tozadevno potrebna navodila. Po kraljevem odhodu so odšli ministri z narodnimi poslanci in novinarji v yas Sapare, kjer so nastanjeni skoro sami dobrovoljci in četniki iz čete slavnega vojvode Vuka, kjer jim je bil prirejen slavnostni sprejem. Vojni minister je imel pri tej priliki ganljiv govor, v katerem je proslavil zasluge vojske v sedanji nesreči naroda in naglašal, da so se tudi sedaj izkazali kot pravi junaki.

Iz poplavljenega Formina na Ptujem polju



Rečeno samo natančneje poročati o velikih poplavih na Ptujem polju, zlasti v občini Formin.

Danes prinašamo dve slike, ki kažeta obseg razdejanja v tej vasi. Ena slika nam kaže vaško ulico, ki je sicer polna življenja, kakor je običajno na kmetih, sedaj pa jo je preplavila voda iz Pesnice, ki je porušila nasipe tako, da se morajo ljudje na čolnih prevažati od hiše do hiše.

Druga slika predstavlja eno izmed mnogih kmetijskih hiš in gospodarskih poslopj, ki jih je deloma voda popolnoma izpodkopala in porušila, deloma pa so posvečena pogin in jih samo podporni trami še za silo drže pokonci.

Velika gasilska slavnost v Mariboru

Maribor, 19. julija

Včerajšnji dan je preživel Maribor v znamenju velikih gasilskih slavnosti ob priliki 55-letnice obstoja mariborske gasilske brambе in razvija njenega prapora ter letne skupščine Jugoslovenske gasilske zveze. Že v soboto so prišli iz vseh krajev Slovenije številni delegati raznih gasilskih žup, v nedeljo popoldne pa so došli največ krajski delegati na čelu jim starosta g. Barle iz Ljubljane. Maribor jim je priredil prirčen sprejem, meščani pa so raz svojih

hiš razobesili zastave ter s tem dokumentirali razumevanje za gasilstvo in za njegov obče človekoljuben namen.

Po jutranji budnici se je vršila ob pol 9. dopoldne služba božja, ki so ji prisostvovali gasilski delegati. Nato so odkorakali na Glavni trg, kjer je stolni župnik izvršil blagoslovitev prapora v navzočnosti kumice gospe dr. Leskovicarje, župana dr. Leskovicarja, staroste Barleta ter vseh došlih gasilcev. Svečanosti je prisostvovala tudi mariborska požarna bramba z vsem svojim gasilskim in rešilnim aparatom. Po ceremonijah sta imela mariborski župan in gasilski starosta prirčne nagovore na zbrane gasilce. Nato se je vršila prav dobro izpe-

liš razobesili zastave ter s tem dokumentirali razumevanje za gasilstvo in za njegov obče človekoljuben namen. Po jutranji budnici se je vršila ob pol 9. dopoldne služba božja, ki so ji prisostvovali gasilski delegati. Nato so odkorakali na Glavni trg, kjer je stolni župnik izvršil blagoslovitev prapora v navzočnosti kumice gospe dr. Leskovicarje, župana dr. Leskovicarja, staroste Barleta ter vseh došlih gasilcev. Svečanosti je prisostvovala tudi mariborska požarna bramba z vsem svojim gasilskim in rešilnim aparatom. Po ceremonijah sta imela mariborski župan in gasilski starosta prirčne nagovore na zbrane gasilce. Nato se je vršila prav dobro izpe-

Vaš mili
Ronald Colman
znan in priljubljen iz vefilmov „Črni angel“, in „Bela sestra“ igra danes v njegovem tretjem vefilmu
»TAT V RAJU«
Razkožnost! Eleganca! Duhovitost!
Predstave danes ob: 4., pol 6., pol 8. in 9. uri
Kino „Ljubljanski dvor“ Tel. 730, najelegantnejše kino v Sloveniji.

Ljana gasilska vaja mariborskega gasilskega društva. Iz 10 cevi je brizgala voda na magistratno poslopje, kar je nudilo krasno sliko za radovedno množico. Po vaji je celokupna mariborska požarna bramba defilirala mimo delegatov in gostov.

Ob 10.30 popoldne se je pričela v veliki kazinski dvorani letna skupščina Jugoslovenske gasilske zveze v navzočnosti okoli 100 delegatov. Skupščina je otvoril starosta Zveze g. Barle. V uvodnem govoru je izrekel iskren pozdrav navzočim in konstatiral veselo dejstvo, da se je Zveza v minulem letu povečala za 42 društev in šteje sedaj okoli 20.000 članov. Nadalje je omenil, da je na sobotni seji pristopilo in bilo sprejeto v Zvezo tudi mariborsko gasilsko društvo, kar so navzoči pozdravili z velikim odobravanjem. Zveza je bila v stalnih stikih tudi z inozemskimi gasilskimi društvi, kakor s češkimi, moravskimi, poljskimi in francoskimi. Koncem izvajanj se je spomnil umrlih članov, predvsem pa umrlega podstaroste in načelnika škofoleške župe. Iz tajniškega poročila, ki ga je podal tajnikov namestnik Špelč, je razvidno, da je Zveza tekom minulega leta prav agilno delovala in da so vse župe izobno organizirane. Blagajna izkazuje okrog 41.000 Din čistega dobička, glavnica pa znaša okrog 163.000 Din, kar so vsekakor lepe vsote, ako se pomisli, da so bile tekom tekočega leta izdane velike vsote za podpore raznim župam. Proračun za prihodnje leto predvideva 35.000 Din dohodkov in 30.000 Din izdatkov. Na predlog revizorjev je bil soglasno sprejet absolutorij. Sprejet je bil dalje nov poslovnik Zveze in predlog tehničnega referenta o enotni uniformi gasilcev. Ustanovljen je bil končno nov odsek »Samopomoč«, koje član je lahko vsak moški, včlanjen v JGZ. Na predlog mariborske župe je bil namesto umrlega podstaroste dr. Bergmana izvoljen poštni kontrolor g. Vengust iz Celja.

Pri slučajnostih je bila z veseljem sprejeta vest staroste, da je dr. Bergman dočel v svoji oporoki, da pripade po smrti vdove polovica celokupnega premoženja JGZ. Po zaključeni skupščini se je vršil v Narodnem domu banket vseh delegatov, nar kar so se odpejali gostje domov.

Utopljeni deklici v Račah pri Mariboru

V nedeljo popoldne je pretresla prebivalstvo Račja vest o tragični nesreči mladih deklic, ki sta se šle kopat v tamošnji ribnik g. Dragotina Lingla iz Ruš za opekarno dr. Pipuška poleg kolodvora. 13 in polletna Andreja, hčerka gostilničarja in posestnika Šilanca, ter 14 in 16letna Zofka in Lela, hčerki tamošnjega prometnega mojstra Zorca, vse iz Račja, so se kopale v jami, ki je nastala pri izkopavanju gline za opeko. Deklice so bile nekaj časa ob kraju, toplo popoldne pa jih je izvabilo proti sredini vode. Kmalu so se jim začela vdirati mehka ilovnata tla, ki so jih potegnili pod vodno gladino. Deklice so začele klicati na pomoč in se opiralemi druga druge, da bi se rešile. Na vpitje je prihitela kot prva k vodi gospa Katzebeckova, soproga obratovodje v Pipušovi opekarni. Posrečilo se ji je le prijeti za roko Lejo Zorčevno, ki je znala plavati in se je mogla odtrgati roke Šilancve ter jo pritegniti že precej onemoglo na suho. Ostalima pa gospa ni mogla pomagati. Šilancve, ki ni znala plavati, se je v smrtnem strahu krčevito oprlela tovarišice Zofke okrog pasu tako, da sta obe izginili pod vodo.

Na pomoč so prihiteli tudi drugi ljudje s postaje. Toda vsaka nada na rešitev je bila že zaman. Po polurnem iskanju v blatnem dnu se je končno posrečilo s pomočjo dolgih kavljev potegniti trupli iz vode. Na mestu nesreče se je kmalu zbralo veliko številno prebivalstva, kajti tragična usoda mladih deklic je zbudila splošno pomilovanje in razburjenje. Zorčve družino je zadela ta nesreča še hule, ker so se starši pred par dnevi odpejali v Split. Oblastva so storila

vse, da jih obveste o tragični smrti njihove hčerke.

Trupli ponesrečenih deklic so položili v Šilancve gostilni na skupen oder. Pogreb bo danes ob 16. popoldne v Silvnici.

Prva žrtev Ljubljane v letošnji kopalni sezoni

Ljubljana, 18. julija

Po dolgi deževni dobi, ki se je zdelo skoro neskončna in povzročila toliko gorja, so nastopili brez prehoda speli, naravnost vroči dnevi. V nedeljo je solnce kar žgalo in razkošno lilo tople žarke na zemljo. Zrak je bil čist in miren, nobena sapica ni razgibala drevja. Ljubljanci so zato radostno v celih trumah pohiteli v okolico, deloma v planine, deloma na Savo. Marsikdo, ki je že obupal na letošnjo domačo kopalno sezono in si samo predstavljaval, kake užitke nudi kopanje ob naši rivieri, je z veseljem poiskal svojo kopalno obleko in se zadrevil že dopoldne v eno ali drugo stran, da čim prej skoči v vodo. Že dopoldne je bilo mesto malodane prazno.

Tem bolj pa je bilo zato živo ob vodah, posebno na Savi. Na Posavju je kar mrgolelo kopalcev obojega spola, mladih in starih, suhih in debelih. V poznejših popoldanskih urah si se že lahko presneto zameril prijatelju, ako si ga nevedoma potrepljal po rami. Odskočil je, kot bi ti bila roka strupena in zarjul: Au! povrtil z oči in se komaj še zmenil zate. Ni vrag, saj nisi znal, koliko mehurjev na opečni koži si mu predrl. Na enak način si po neprevidnosti lahko prišel ob ljubljene dekleta ali pa narobe. Solnce je žgalo in žgalo. Kakor na Posavju ni manjkalo kopalcev, tako tudi na Savi pod Šmarno goro, v Tomačevem, v Lazah ali Medvodah, kjer pa je skoro bolj priljubljena precej toplejša Sora. Drugi pa, ki niso hoteli predaleč iz mesta, so se zbrali na kopalšču v Ljubljani, ali pa ob vseh malih vodica v Mestnem logu. Vseposvso je bilo polno nagcev, kakor v kakem indijanskem taborišču.

Ljubljana, oziroma Gruberjev prekop, pa je že prvi dan kopalne sezone žal zahteval tudi svojo žrtev. Ob prekopu poleg štepanjskega mostu je v nedeljo ob 6. popoldne sedel 12letni sinček kurjača na državnih železnici, Filip Šetina iz Most, ob bregu in si umival noge. Nenadoma je dekča zmanjkalo z brega in kmalu nato so opazili, kako je obupno molel roke iz vode. Poštni uradnik Rudolf Pečnik mu je skočil takol na pomoč in ponesrečenca že prijel za nogo. Tisti hip pa ga je pograbil vrtnec in bila je nevarnost, da vodna struja potegne na dno tudi njega. Med tem, ko je Pečnik reševal samega sebe, je voda nesrečnega fantička odnesla naprej in ga hip nato zagrnila. Trupla še niso našli. Najbrže ga je vodna struja tirala s seboj in ga bo mogoče dobiti šele potem, ko voda nekoliko pade, pri zatvornicah na Fužinah.

Pred sodniki

Vroč julijski dan je vabil ljudi v senco in tudi delavca Toneja iz Gavrčev, ki se rad pri vinu smeje in se ne brani svinjske krače. Po prašni cesti je šel; solnčni žarki so ga omamljali in zdelo se mu je, da so sami zlati grozdi, iz katerih se cedi zlahka, vroča kapljica, ki žge in žge, po telesu in tudi v grlu. Tone je stopil v senco košate lipe, ki je etala ob beli hiši. Na prg se prikaze gospodinja; že je Tone pri nji in jo jame prosi ubogajme. Dobi krono in gre dalje; kmalu zbere za osminko žneganja in hajji v gostilno. Predno naroči pijačo pa poprosi še oštirja, naj mu kaj daruje. Oštir mu natoči kozareček in nič ne reče. Tone je dvignil čeljust in ga zvrnil, pa se mu je zezdelo, da se je v steklenici nekaj zasvetilo kot bi odseval v nji svetel bajonet. Obrnil se je in se strahu vsedel, a prijazni oronik ga je pomiril, naj se le lepo odteša, da imata še dolgo pot. Tone je šel po cesti pred stražnikom, štel korake, momljal in delal kisle obraze. Najbolj se je pa skremžil, ko ga je potolažil sodnik s 14dnevni zaporom.

Stanko je hlapec v Ljubljani. Majsko nedeljo je vodil tri gnatije po Gradu. Lepa nedelja je bila, vse je bilo praznično, a najbolj rdeče cvetoči konstanji na zeleni grajski planoti, ki so goreli v solnku kot sijoče lučice. Vsa tri dekleta so zakopnela po kostanjevem cvetju in uslužni Stanko je takoj hotel vogniti vejo, polno cvetja. Osem rok se je stegnilo, četvero jih tisti hip zavpilo: »Ah!« in velika kostanjeva veja se je odlomila. Izza grma je pristopil paznik, potrepel Stanko po rami in ga vprašal po primiku. Sodnik se je prepričal, da fant ni imel hudobnega namena in ga je opustil.

NOGAVICE
z znanko in žigom
„KLJUČ“
najboljše, najtrpežnejše,
zato najcenejše

Darujte za sokolski Tabor!

Kulturni pregled

Koncert »Ljubljanskega Zvona« v Laškem. Kdor pozna čebeljično marljivost pevki in pevcev »Ljublj. Zvona« in ve za polne srage njihovega pevovodje g. Zorka Prelovca, se ne bo čudil, če je ta zbor s svojimi skromnimi močmi, pa s tem večjo pridnostjo dosegel za naše pevske razmere dostojno umetniško višino izvajanja umetnih in narodnih pesmi. Popularnost »Ljublj. Zvona«, ki poje vseposvdo, na svojih koncertih in rad sodeluje na vseh prireditvah narodnih društev je gotovo upravičena. Tako so tudi na njegov koncert v Laškem prihiteli prijatelji slovenske in jugoslovenske pesmi od blizu in daleč. Dvorana Zdraviliškega doma je bila z daleč premajhna, da bi dobili prostora vsi. Zmanjkalo je stolov, ljudje so poslušali petje tudi v restavracijskih prostorih ali pa na prostem. O petju ne bomo mnogo govorili. Dovolj je, če povemo, da smo se čudili discipliniranosti zbora »Lj. Zvona«, ki na mig sledi pri prostim gestam svojega pevovodje in poje z navdušenjem, z izredno veliko ljubeznijo do naše pesmi. Memi je predvsem ugaljal moški zbor, ne dovolj številen, ampak tehtno zaseden v vseh glasovih. Seveda je bil odlična tudi kompletni zbor, zlasti v La-

lovičevi pesmi »Zeleni Jurij«. Moški kvartet (gg. Šulc, Hartman in Grlica) je pokazal v Försterjevi »Njega ni« svoje sposobnosti in način novoga, neusiljivega petja. Novost je bil nastop ženskiga kvarteta (gdč. Ramsakova, Keržetova, Jeromova in Mišičeva). Gdč. Ramsakova je zapela par lepih solospjevov s spremljevanjem klavirja. Dobro bi bilo, če bi ta izvrsten glasovni material ne ostal neizžolan. V grlu ima pevka zlat zaklad. Koncert je trajal dve uri v strašni vročini, poslušalci pa se niso naveličali poslušati in zbor je moral peti še in še. Nam, ki smo prišli na ta prelepi koncert iz skupščine UJU iz Celja — pa tudi mislim, da vsem posetnikom — je »Lj. Zvon« pripravil užitek, ki ga ne bomo zlepa pozabili. Mnogo zborov sem slišal peti, mnogo pevcev poznam, tako idealnih kot so pa Zvonovci — pa še ne. G. Prelovca ima v uspehih z njim za svojo požitvalnost in trud večje plačilo kot so odklonjanja in priznanja odkoderkoli. Naj se razvija pridni naš »Ljubljanski Zvon«.

F. R.

Stoletnica prvega hrvatskega časopisa. Due 16. julija 1926 je izšla prva številka zagrebškega lista »Luna Agramer Zeit-Schrift«.

List je izhajal dvakrat na teden, vsak torek in soboto, in je imel prilogo pod naslovom »Agramer Intelligenz-Blatt«. V prvi številki tega lista je bila tudi prvi obelodanjen hrvatski pesem Tome Miklošiča v kajkavščini pod naslovom »Vushenye (Zelja) Vih« — »Zakzkeh pri Vandavanju Novih Zagrebceh«, I. sziperna 1826. Pesem ima 11 kitic in opeva Zagreb. Paralelno s hrvatskim tekstom tebe nemški prevod, brzokono tuft od Miklošiča. Poslednji urednik tega lista je bil Slovelec Ivan Souvan, ki se je posebno trudil, seznaniti nemško zagrebško publiko z našimi pesniki, katerih prevode je oskrboval sam.

Nemški baritonist Bohnea v Parizu. Pariska opera je angažirala nemškega baritonista Mihaela Bohneja za več gostovanj v bodoči sezoni. Med drugim bo nastopil v »Faust«, ki ga bo pel v francosčini, kot ga je že bil pel v Newyorku na Metropolitan-operi. Nova poljska opera. Na dan poljskega narodnega praznika (3. maja) se je izvajala prvič v Lvovu opera »Kralj Zigmund August«, ki jo je napisal varšavski skladatelj Tadej Jotejko. Snov je povzeta iz poljske zgodovine in obravnava ljubezensko zgodbo zadnjega Jagelovca z Barbaro Radziwillovno. Jotejko je sestavil besedilo sam, pri čemer se je posebno oziral na odrske efekte. Njegova glasa je zmerno moderna ter se naslanja na veristično šolo. Režijo opere je vodil Nikolaj Levicki, dirigiral je Jaroslav Ležinski. V operi je nastopil tudi tenorist Marcel Sovilski, ki je bil pred kratkim član ljubljanske opere.

Domače vesti

Obvestilo. Vse cenj. naročnike, ki še niso izpolnili svoje obveznosti napram listu, ponovno prosimo, da poravnajo naročnino čim prej. Ako kdo še ni prejel polnočne, naj sporoči upravi, da mu jo takoj pošlje. — Upravništvo »Jutra«.

* **Kralj se vrnil na Bled.** Kralj Aleksander se je včeraj ob 10.47 dopoldne na povratku iz poplavljenega ozemlja pri Apatnu in Bogojevu vrnil z dvornim vlakom v Ljubljano, od koder je ob 10.52 nadaljeval vožnjo na Bled.

* **Kraljevska dvojica za poplavljenec.** Minister dvora, dr. Janković je poslal v nedeljo predsedniku Rdečega križa dr. Leku sledeče pismo: Gospod predsednik! Sporočam vam, da vam bo kraljevska blaginja izplačala 1.200.000 Din kot prispevek kralja in kraljice za poplavljenec.

* **Kraljev protektorat nad zbiranjem prispevkov za poplavljenec.** Minister dvora je poslal predsedniku glavnega odbora za pomoč oškodovancem vsled poplave dopis, v katerem ga obvešča, da sta kralj in kraljica sprejela protektorat nad narodnim glavnim odborom.

* **Imenovanje v državni službi.** Imenovan: dr. Radovan Brenčič, komisar v Radgoni, za upravnika narodnega gledališča v Mariboru; Karl Tavčar za šumarskega nadsvetnika mariborske oblasti; Josip Zupanc za kmetijskega referenta pri ptujskem okr. glavarstvu in Milica Rozman za pisarico pri ministrstvu prosvete v 4. skupini II. kategorije. Premestena pa sta: šumarski svetnik Vinko Travirka iz Celja k mariborski oblasti in komisar finančne kontrole Ignacij Bezek s Sušaka k okrajni upravi finančne kontrole v Novem Sadu.

* **Imenovanje v ministrstvu za šume in rudnike.** Za svezkega šumarskega referenta pri velikem županu mariborske oblasti je imenovan g. Vinko Travirka, šumarski referent pri srezkem poglavarstvu v Celju; za šumarskega referenta pri direkciji šum gradiske občine g. Vilko Vidmar, šef šumske uprave v Kapeli Batrini.

* **Vojaška imenovanja.** V ministrstvu vojske in mornarice so z zadnjim ukazom imenovani: Za vršilca dolžnosti šefa sanitetnega oddelka za mornarico podpolkovnik dr. Vladimir Ferlan, dosedaj upravnik stalne mornariške bolnice v Meljnah; za upravnika bolnice v Meljnah pa sanitetni podpolkovnik dr. Frid Vrečko, dosedaj sanitetni referent tretje pomorske oblastne komande; za sanitetnega referenta te komande dr. Ivan Fras, dosedanj šef sanitetnega oddelka za mornarico pri ministrstvu.

* **Prva vlozna knjižica poštne hranilnice.** Kralj je vzel prvo vlozno knjižico poštne hranilnice na ime prestolonaslednika Petra z največjo dopustno vlogo 25.000 Din. ter dal s tem ljudstvo lep vzgled za varčevanje.

* **Zborovanje državnih namestencev v Beogradu.** Centralna uprava Zveze državnih namestencev v Beogradu namerava sklicati zborovanje vseh državnih namestencev, na katerem bo protestirala proti sklepu vlade, da se znižajo službeni prejemki. Resolucija bo izročena predsedniku vlade in posameznim resortnim ministrom.

* **Dr. Zajč premestjen v Zagreb.** Bivši osebni tajnik državnega podtajnika v ministrstvu prosvete dr. Zajč, ki ga je St. Radić imenoval za načelnika splošnega oddelka ministrstva prosvete, je sedaj definitivno premestjen v Zagreb kot inspektor v prosvetnem oddelku zagrebske oblasti.

* **Odlikovanje.** Člana državnega sveta Ivan Škarja in dr. Dominik Mazi ter član glavne kontrole Ante Štambuk so odlikovani z redom Sv. Save tretjega razreda.

* **Premestjena srednješkolskih profesorjev.** Kakor javljajo iz Beograda, je razpored srednješkolskih profesorjev dovršen ter bo v najkrajšem času objavljen, tako da se bodo premestjeni profesorji mogli pravočasno preseliti na svoja nova službena mesta. Premestjenih bo nad 900 profesorjev deloma po službeni potrebi, deloma vsled prošnje.

* **Dve učiteljici se zatvorita.** V ministrstvu prosvete je dovršen predlog, da se število učiteljic primerno zmanjša. V smislu tega predloga naj bi se že letos popolnoma ukiniti učiteljice v Kastvu in v Ercegu Novem, pet drugih učiteljic pa stopnjevala po en razred vsako leto. Letos se v teh učiteljicah zatvorijo prvi razred. O predlogu bo na prihodnji seji razpravljala ministrski svet.

* **Jubilje koroškega rodoljuba.** Znan koroški rodoljub g. Gregor Einspieler, ki je po izgonu iz Koroške po velikem trpljenju končno dobil župnišvo Sv. Jurij v Slovenskih goricah, je predvčeršnjim praznoval petdesetletnico svojega mašništva.

* **Zdravniška vest.** Med. univ. dr. Ciril Cirman, doslej v St. Vidu nad Ljubljano, se naseli v Trbovljah kot zobozdravnik.

* **Himen.** Poročila sta se zobozdravnik dr. France Logar in učiteljica gospodinja Danica Lederhasova, hčerka pokojnega dolgoletnega profesorja na I. državni gimnaziji v Ljubljani Ludovika Lederhasa. Bilo srečno!

* **Spomenik kralju Petru v Nevesinju.** V Nevesinju bo dne 29. avgusta na svečan način odkrit spomenik kralju Petru Osvoboditelju ter padlim vstašem v Hercegovini.

* **Izseljevanje naših delavcev v Francijo.** Na intervencijo francoske vlade je naše ministrstvo za socialno politiko izdalo odredbo, naj se našim državljanom-delavcem ne izdajo potni listi za Francijo, ako se predhodno ne izkažejo s pisanimi potrdilom, da bodo zaposleni takoj po dohodu v Francijo. Na ta način se ovira emigracija naših delavcev v Francijo.

* **Nov poštni, brzjavni in telefonski prirobenik** bo v najkrajšem času izšel pri poštini direkciji v Ljubljani. Delo bo popolno in bo z vseh vidikov služilo svojem namenu. Ker bo knjižica vsebovala vse

najnovejša tarife pa tudi vse važnejše podrobnosti za poštni, brzjavni in telefonski promet vseh držav in ozemljem, bo naša javnost gotovo segla po njej. Pristopen je neobhodno potreben za industrijske kroge, trgovce in obrtnike ter razne urade. Ker se bo natisnilo samo toliko knjižic, kolikor naročil bo prispelo v naprej, naj zainteresirani pošljejo svoja naročila do 26. t. m. na prezidil direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani. Cena bo minimalna ter zavisi od števila naročil.

* **Zveza Slovencev s Sušakom.** Je naslov pravkar izišle knjige našega domačega železniškega strokovnjaka inž. Klodiča. Knjiga obravnava to vprašanje z vsjo preciznostjo in ga osvetli od vseh strani z bogatim materijalom. Knjiga ne bo samo strokovnjakom temveč tudi laikom mentor v tem za Slovenijo velevažnem vprašanju. Knjiga obsega 88 strani in stane samo Din 10. Dobi se po vseh knjigarnah.

* **Nesreča na Jezerskem.** Pretekli teden se je v jezerskih gozdovih pri sekanju hlobov težko ponesrečil delavec Matija Cvir. Zlomilo mu je levo nogo nad stopalom. Zanimivo je, da si je Cvir po vojnem času pri težkem delu že v tretji zlomil levo nogo. Ubogi ponesrečenec je tembolj obžalovanja in pomilovanja vreden, ker je oče še nedorasli otrok.

* **Plaz v Pečicah pri Ponikvi.** Pišejo nam: V Pečicah pri Ponikvi se je udrla zemlja. Dolgotrajno deževje je izpodkopalo ogromen kompleks hriba in voda, ki je podmakala, je končno povzročila, da je plaz povedel s seboj ves hrib. Na hribu je stala domačija kmeti Miheleka, katerega je plaz gospodarsko popolnoma uničil. Pokopal mu je hišo in gospodarsko poslopje, v njem pa par volov, več sto litrov vina, orodje in že spravljeni ječmen. Tudi sosedem je plaz povzročil ogromno škodo, ker jim je ruiniiral sadonosnik in vinograd. Škoda se ceni na 80.000 Din; vrh tega je zemljišče za nedogledno dobo nesposobno za vsako uporabo. Apelliramo na oblasti, da posvetijo tej katastrofi intenzivnejšo pažnjo.

* **Cigani plenijo poplavljenec hiše.** Iz poplavljenih krajev Bačke in Baranje poročajo, da so se cigani združili ob Donavi v razbojniške čete ter za čolnih plenijo in ropajo po zapuščenih hišah. Zasedlje jih cela eskadrila žandarjev v čolnih. Ljudstvo je skrajno ogorčeno zaradi takega zverinskega postopanja pleniteljev.

* **Poskus samomora v zaporu.** V soboto je bil v Zagrebu prepeljan iz sodnega zapora v zakladno bolnico bivši bolničar Milan Vozelj, rodom iz Trbovelj. Vozelj je vzel v samomorilnem namenu ponoči dve pastilji sublimata ter siadal s tem težke notranje poškodbe. Zdravnik je nesrečnemu izpral želodec ter ga pridržal v bolnici na zdravljenju. Vozelj je bil obsojen na tri leta prisilnega dela. Ker kazni ni hotel nastopiti, je sklenil, da izvrši samomor. Njegovo stanje je težko, a ne smrtonosno.

* **Stavka v največji tvornici cementa.** V tovarni cementa »Dalmatija« v splitski okolici je v soboto izbruhnila stavka. Vseh sedemsto delavcev je zapustilo delo, ker je tovarna znižala mezo za 8 odstotkov. Tovarna bi morala za eno leto plačati obični 1.500.000 dinarjev običniški določen in je hotela ta trošek prevesti na delavce. Po svoji kapaciteti je to največja tovarna cementa v naši državi. Na leto producira približno 10 tisoč vagonov cementa. Akcije tovarne so skoraj izključno v italijanskih rokah.

* **Panika zaradi ženskega glavnika.** Ko je v soboto zvečer krenil vlak iz Brežic proti Zagrebu, se je v nekem vagonu tretjega razreda začel razvijati dim in širiti vonj po ekrazitu. Vagon pa razen tega tudi ni bil razsvetljen. Potniki so mislili da se je vnela os in da vagon že gori; drugi zopet so bili mnenja, da bo kaj eksplodiralo. Nastala je panika. Nekateri so skušali zapustiti vagon, odprli okna in pogledali tudi zavoro za slučaj nesreče. Vlak se je takoj ustavil in začelo se je preiskovanje. Dim se je med tem poignobil in nevarnosti ni bilo več. Ugotovilo se je, da je neki ženi ki je spala v vagonu, padel z glave glavnik iz celuloida na žarečo vžgalico ter zgorel. Malo je manjkalo, da vsled glavnika ni prišlo do nesreče.

* **Brezbrčna mati.** Vdova Katarina Kržan v Zagrebu je v soboto vrgla svoje dete v bližino železniškega tira in je tamkaj pustila. Ko se je v nedeljo vrnila, otroka že ni bilo več tamkaj. Neusmiljena mati je bila aretirana in izročena sodišču.

* **Žrtve strele.** Nad Novim selom in okolico je divjala 15. t. m. huda nevihta z grme injem, ki je zalotila na polju posestnika N. Schmidta, ki se je vračal s svojim sinom in hčerko domov. Nena doma je treščila in je strela ubila enega konja. Staremu Schmidtu je obromela leva stran života in je vrh tega še popolnoma ogušil, njegov sin je bil lažje ranjen, hčerka pa je ostala nepoškodovana. V virovitkih vinogradih je postal žrtev strele te dnl posestnik Josip Ušenica.

* **Preprečene nesreče pri kopanju v Zagrebu.** Tudi v Zagrebu in okolici je bila Sava v nedeljo vsled lepega solčnega vremena polna kopalcev. V mestnem kopališču bi skoro utonile tri osebe, ki so se kopale na odprti reki, vendar so jih k sreči v zadnjem trenutku rešili s pomočjo čolnov. Vsi trije bodo policijsko kaznovani, ker so se kopali proti predpisom na odprti reki.

* **Zagonetna smrt zagrebskega trgovca.** V hotelu Union v Zagrebu je umrl v nedeljo na oknu prvega nadstropja dvoriščne zgradbe nagle smrti bivši trgovec Ignac Hirschl. Prišel je v hotel v soboto zvečer in tožil, da mu je slabo in da ga bole rebra, ker sta ga v zaporih sodišča pretepla dva kaznjenca. Bil je namreč zaprt radi neke sumnje. V soboto je bil izpuščen, nakar je odšel v Union, da se odpočije, kjer pa ga je dohitela smrt. Včeraj so njegovo truplo raztelesili in je zdravniška komisija ugotovila, da je imel polomljenih na levi strani prsi pet reber, vsled česar je nastalo krvavljenje in potem smrt. O rezultatu obdukcije je bilo takoj obveščeno državno pravdnštvo. Hirschl je bil do nedavno bogat trgovec, v zadnjem času pa mu je šlo tako slabo, da je prišel na beraško palico.

* **Morilec blaginjske Reichherzerja še ni izsleden.** Preiskava radi roparskega umora železniškega blaginjske Jurija Reichherzerja v Osijeku dne 12. t. m. še vedno ni prinesla nikakih pozitivnih rezultatov. Vsi do sedanjih aretiranci so bili izpuščeni, ker se je pokazalo, da niso bili z zločinom v nobeni zvezi. Policija vrši sedaj preiskavo v drugi smeri — s kakim uspehom, pa še ni znano. Zasielanih je bilo zopet mnogo osebe o posameznih okoliščinah, ki bi mogle prineesti vsaj nekoliko več jasnosti v ta misteriozni dogodek. Veliko težko je za razplet tega zločina tvoriti deljstvo, da policija v Osijeku nima na razpolago dovolj pomožnih sredstev, ki so potrebni za rešitev tako težkih slučajev. Predvsem primanjkuje izvežbanega redarstvenega aparata, daktiloskopični urad itd. Pri takih razmerah je seveda zelo težko računati na uspeh.

* **Najnovejša bluza, obleke, batistno perilo in otroške oblečke** priporoča Kristoflič-Bučar, Ljubljana, Stari trg 9.

Še enkrat

v tej seziji pride najboljši komik sveta slajni Buster Keaton (človek, ki se nikoli ne smeje).

ELITNI KINO MATICA.

Iz Ljubljane

u— **Rumunski kralj v Ljubljani.** Včeraj zjutraj, ob 5.50, se je pripeljal v Ljubljano rumunski kralj Ferdinand, ki je posetil na Bledu našo kraljico. Čez 15 minut se je s posebnim rumunskim dvornim vlakom odpeljal proti Trstu.

u— **Postavitve spomenika padlim in umrlim slovenskim vojakom** iz Šentpeterske fare se vedno bolj bliža uredništvu. Mestna občina ljubljanska je s svojim velikodušnim darom prva položila temeljni kamen za udeležitev plemenite ideje. Tudi mnogo drugih se je odzvalo vabilu, vendar pa je med zborovalci pogrešati še marsikoga. Načrt za spomenik je izdelal mestni arhitekt Šubic in bo spomenik v kras šentpeterske fare in cele Ljubljane. Prilodje dni bo tudi že razstavljen model, da si bo vsakdo lahko že prej ogledal to lepo umetniško delo. Sloza in vnema vseh šentpeterskih brez razlike strank sta porok, da bo spomenik kmalu postavljen in pričel o pietetnem čustvovanju do padlih in umrlih šentpeterskih vojakov.

u— **Ljubljanski Sokol naznanja** roditeljem, da se redna telovadba moške in ženske dece za dobro počutje prekine.

u— **Nočen pretep.** Ko je prišel v nedeljo ponoči stražnik v Magistrovo gostilno na Strmi poti napovedat policijsko uro, je zvedel, da se malo pod gostilno pretepa jo neznani ljudje. In res je našel v larku neznanega človeka, proti dolenskememu mostu pa sta bežali dve temni senca. Na odredbo stražnika so močno krvavečega moža prinesli takoj v gostilno, sam pa je hitel na zasledovanje za napadalci. Na lžanski cesti ju je končno dohitel in aretirat. Pri zaslišanju se je izkazalo, da sta brezposelni delavci Nikola Colarič in njegov tovariš Iv. Bizjak napadla magistratnega paznika Ivana Slugo radi nekega dekleta. Med pretepom je Colarič Slugo močno poškodoval na glavi. Še na tleh ležečega je suval s čevlji v glavo. Sluga je odšel v bolnico, Colarič pa je moral s stražnikom v zapor.

u— **Policijske prijave.** Od nedelje na ponedeljek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 telesna poškodba, 1 poškodba tuje lastnine, 2 prestopka kaljenja nočnega miru, 1 prestopok nedostojnega vedenja, 1 smrtna nesreča, 2 prestopka pijanosti, 1 go-ljuflja in 6 prestopkov cestno-policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 4 in sicer: 1 radi nevarne grožnje in 3 radi urovarstva.

Iz Maribora

a— **Poslanec dr. Pivko** je odšel do 1. avgusta na oddih k morju. Nato prične s shodi po mariborski oblasti. Projektiranih ima okoli 50 shodov.

a— **Za kongres jugoslovensko-češkoslovaških lig** in čeških društev dne 7. in 8. avgusta v Ljubljani in na Bledu sprejema v Mariboru prijave g. Franjo Bureš, urar v Vetrinjski ulici. Poskrbljeno je za polovično vožnjo, brezplačno prenočišče in ceneno skupno prehrano v Ljubljani, Vintgarju in na Bledu.

a— **Proslava domovinskega dneva v Šmarjeti ob Plesnici**, ki jo je priredila tamodnja agila kmečka podružnica Jugoslovenske Maticice pod vodstvom šolskega upravitelja, g. Vaudeja, je uspela nadvse pričakovano dobro. Na ljudsko veselico je prihitelo tudi veliko Mariborčanov, s pevskim zborom »Jadrana«, ki je žel med številnim zbranim kmečkim ljudstvom s svojim petjem velik uspeh.

a— **Letna sezona** je izvabila na stotine mariborske mladine in občinstva k Dravi, ki pa je še zelo kalna in deroča, da kopališče ni preveč uporabno. Mladina se samo solnči na obrežju, drugi pa hite izven mesta, kjer iščejo uteh pred soparico, ki je nenadoma nastopila po večmesečnem deževju. Iznajdljivi meščani so ustvarili prav lepo kopališče na pradu v Bistrici nad Mariborom, kjer se kopajo brez skrbi in brez vstopnine in so zadovoljniji kot v mariborski mestni kopeli.

a— **Velika frekvenca na Pohorju.** Krasna juljska nedelja je to pot izvabila ogromne množice meščanov na zeleno Pohorje. Mariborska kočja je bila od sobote do ponedeljka polna ljudi, ki so že dolgo hrepeneli po svežem planinskem zraku. Naravnost poplavilo pa je kmetstvo ljudstvo Ruško kočjo, kjer so praznovali patrona sv. Arha. Takšnega obleganja baje že dolgo ni bilo. Končno je zmanjkalo jedače in pijače, čeprav so bili zjutraj na razpolago še trije polni sodi vina. Razigrano veselje je trajalo pozno v noč.

a— **Nacionalizacija.** Pri nedeljski gasilski slavnosti je prvič visela tudi raz Götzovo pivovarno, ki se je nedavno fuzijonirala z ljubljansko »Unionko«, slovenska zastava. Nam bi bilo mnogo ljubše, če bi podjetje ne kazalo nacionalizacije samo na zunan, s par metri platna, ampak izvedlo stvarno notranjo nacionalizacijo z odpustom ekspoziranih nemških zagrizenih uradnikov in dalo zaslužka našim ljudem, ki trpe vedno bolj vsled nezaposlenosti. Ako ne bo spremembe v tem oziru, bomo o stvari še spregovorili in sicer tako, da bo zalego.

Iz Celja

e— **Sestanek članov krajevne organizacije SDS Celje** mesto ta teden odpade radi seje občinskega sveta. V sredo ob 8.30 zvečer se bo vršila v klubovi sobi Celjskega doma seja pripravljalnega odbora Narodno-strokovne Zveze. Na sejo so vabljene tudi drugi člani SDS delavskega stanu.

e— **Smrtna kosa.** V soboto je umrla na Sp. Hudinji pri Celju gostilničarka in posestnica Marija Pristovšek v starosti 59 let. V Zavodnjem je preminul v nedeljo popoldne g. Anton Kuhar, posestnik in uradnik zav. družbe Dunav. Bil je star 62 let, zadela ga je mrtvoud. Pokojnik je bil zelo priljubljen in narodno zaveden Slovenec. Pogreb bo v torek ob polštirih popoldne. Blag jima spomin!

e— **Iz trgovinskega registra.** V trgovinski register se je vpisala tvrdka Ivan Škumca, vinska trgovina v Celju, izbrisala pa tvrdka Zvonimir Mühlstein, carinski posredovalec.

e— **Občinska posestva v razprodaji.** Okoliška občina celjska je sklenila prodati vsa svoja zemljišča pri okoliškem pokopališču. Proda se zemljišče najboljšemu ponudniku in sicer skupno ali pa parcelirano. Tudi krajni šolski svet naj proda svoja zemljišča. Izkupnina se bo porabila za delno kritje za novo šolsko zgradbo. Zeleti bi je bilo da ne pokupijo zemljišči taki ljudje, ki bi onemogočili vsako stavbno gibanje s tem, da bi za vsako ceno držali stavbišča trdno v roki.

Iz Trbovelj

t— **Vizumi proti odloku okrajnega glavarstva.** Proti krošnjarenju v trboveljski občini je izdalo okrajno glavarstvo glede na prošnjo gerentskega sosveta 5. decembra lanskega leta odlok, ki pa ni nov, temveč je le obnovljen iz časa, ko je bila občina še priključena celjskemu okrajnemu glavarstvu. Trgovci, katerih položaj je po izvršitvi redukcijah delavstva zelo kočljiv, so se zopet oddahnili, kajti krošnjariji so izvabljali ljudem denar v gotovini, dočim so morali trgovci dajati blago na kredit, kakor ga še sedaj. V zadnjem času pa se dogajajo slučaj, da prihajajo v revirje krošnjariji, ki imajo kljub striktni prepovedi okrajnega glavarstva dovoljenje za krošnjarenje od obrtnega referenta okrajnega glavarstva. Kaj naj to pomeni? Mar je odlok, ki se je pol leta praktično uveljavljal, čez noč razveljaven? Zahtevamo pojasnila!

t— **Polovična vožnja za občinske nastavnice.** Avto-družba v Trbovljah je sporo-

Quasija les,

sulikat, saliarol, mazavo mlo, losol, tobačni izvleček, tenofalein papir so pripomočki za pokončevanje mrcsa na trti, hmelju, ribizu in vrtnicah. 5189 a

Dobi se v drogeriji Sanitas, Celje ali pa v Ljubljani, Prešernova ul. 5.

Schaffhausen-ure
F. CUDEN, Prešernova 1

* **VILFANOV ČAJ* PROTI KOPULENCI**, ki mi je bil priporočen kot izredno sredstvo, preizkusil sem na samem sebi ter izreklam s tem javno zahvalo Laboratoriju Mr. D. Vilfan v Zagrebu, Ilica 204, ker sem po uporabi »Vilfanovega čaja« izgnal v 6 mesecih 14 kg teže. — V Beogradu 1926. 174 III Zivan Stojanović.

čila občinskim nastavljencom, da plačajo pri prevažanju z osebnimi avtomobili polovično ceno, redarji pa, da se smejo v službi nuditi potrebe, če so v službi, poslužiti brezplačno njenih vozil. Občinski nastavniki pozdravljajo z veseljem ta ukrep avto-družbe.

t— **Občni zbor Zadrzne elektrarne v Trbovljah** se bo vršil v četrtek 22. t. m.

t— **Obračunska škarpa proti plazu v Hrastniku.** Med plazovi, ki groze hrastniški kotlini, je opasen zlasti oni nad deško šolo, kjer popravljajo železniški tir in zidajo Ročakovci delavci obrambno škarp. Sicer pa je tudi ta problematične vrednosti, kajti poučeni smo, da se plaz nad orožniško postajo, katero varuje močan vez metrov globok in visok betonski zid, stalno premika proti glavni cesti, pa naj je lepo ali grdo vreme.

t— **Pri rudniški separaciji v Trbovljah** je prišla loviti TPD premog v Savi. Naprave so iste, ki jih je imel inž. Lavrenčič, predno jih je prodal družbi.

t— **Nasproti orožniške postaje v Trbovljah** si je pričel zidati g. Rancinger lično stanovalski hišo.

t— **Promet lesa s splavi po Savi** do Trbovelj je že zopet živahen, odkar imamo lepo vreme.

t— **Cebelarji so se oddahnili**, ker so po nehali umirati čebelnji roji radi lakote. Zanimivo je sedaj opazovati čebele, kako lete vse v eno in isto smer — proti gozdom z divjimi kostanjmi, ki so pričeli več tednov pozneje cveteti, kakor ostala leta.

t— **Nov zobozdravnik v Trbovljah.** V Trbovljah se naseli kot zobozdravnik med. univ. dr. Ciril Cirman.

t— **Pojesnilo.** K notici o aretaciji delavca Grabner Franca, izjavljam podpisani, da nisem identičen z imenovanim. Franc Grabner, rudar v Hrastniku.

Iz Metlike

m— **Nepotreben strah pred steklino.** Posesnik Plut iz Klostra pri Gradcu je imel hudega, popadljivega psa. Ker je obgrizel tri osebe, so mislili, da je stekel. Oddali so ga konjaču, ki ga je pokončal, okr. zdravnik pa je poslal potem možgane v Pasteurjev zavod v Celju v svrhu preiskave, ki pa je bila negativna. Tja so bile odposlane tudi obgrizene osebe, ki pa so bile poslone kot zdrave domov. Med tem sta istemu posestniku poginili krava in svinja radi ugotovljenih drugih bolezni. Ljudje so mislili, da sta obe živini poginili radi stekline, vsled česar so se odpravile tudi vse osebe, ki so bile z njima v dotiki v Pasteurjev zavod v Celje. Vsekakor bi bilo potrebno opozoriti, da ni nikake nevarnosti, ker pes ni bil stekel, da občina ne bo imela nepotrebnih stroškov.

m— **Tatvina.** V Gradcu v Belikrajini so orožniki aretirali dva kovaška vajenca, ki sta se hvatila, da sta tekmo podludrega leta šestkrat obiskala ponoči trgovino Vinkelji v Gradcu ter si privoščila zastoni razne potrebne reči. Zato sta sedaj našla zavetišče v zaporu, da si zapomnita, da se tako ne sme delati.

Iz Laškega

l— **Zlato medaljo za državljanske zasluge** je izročil v nedeljo g. dež. s. svetnik dr. Pernat odlikovanemu g. Fr. Marinku, vpo-kojnemu sodnemu nadoficijalu. Slavje se je vršilo v okrašen razpravnih dvorani ter se ga je udeležilo mnogo uradnih in zastopnikov občine in drugih korporacij. G. dr. Pernat je orisal delovanje odlikovanca v lepih besedah, poudarjal njegovo vestnost, pridnost in uslužnost tekom 42letnega službovanja. Zlata medalja je priznanje, ne nagrada za dolgoletno delo. K odlikovanju čestitamo!

l— **Javno beračenje** so vzpizorili klerikalci za oba letošnja novomašnika v naši okolici. Za prvega so nabrali nad stotisoč kron in tudi za drugega menda ne manj, vsaj so trije kmetje iz Breznega darovali vsak po tisoč dinarjev. Je res hudo na svetlu Beračilo se je s polami tudi po trgu in okrog naprednih ljudi. Neki stric novomašnika je šel proti Zid. mostu in preko Save, drugi do Maribora. Še ni dolgo tega, ko je bil ubog pogorelec iz Rečice obsojen na 24 ur zapora, ker je hodil s polo prosit milodarov. Za kmeta in mašnika so pač dvojne mere.

Izjava

Za dolgove svoje žene ne odgovarjam.
RADO JERIN
krojaški mojster v Ljubljani
Zitnikova ul. 9.

1047

Odol je povsod — po vsem svetu,
tudi v najneznatnejših krajih, v uporabi.
Odol je higijenična nujnost



Naši onstran granic

— V Kobaridu je oživilo društveno delovanje. Čitalnice ni več. Na njeno mesto je stopilo pevsko in tamburaško društvo, ki je priredilo igrano «Automobilist». Ves vspešno: sviranje, petje in igranje je potekalo dobro in številni posetniki so bili zadovoljni. Delo se je pričelo in naj se nadaljuje v starem čitalniškem duhu.

— Za povrnitev inozemskih trgovcev v Trst. G. E. Morpurgo, generalni ravnatelj zavarovalnice Assicurazioni Generali, pravi k italijanski ekspanziji, o kateri se sedaj v «Piccolo» debatira, da bi bilo dobro, ako se povrnejo v Trst razni trgovci iz inozemstva, ki bi oživljali stike s svojimi deželami in skrbeli za uspešen promet. Morpurgo bi rad zopet videl v Trstu Grke, Albance, Poljake, Čehoslovake... Značilno je, da je pozabil na Jugoslovane, to je na sosede, na katere se izliva tako velike poplave rimske «amicizije».

— Sindacito Pitacco pri Mussoliniju. Dne 17. t. m. je Mussolini sprejel dr. Pitacca, ki mu je razložil glavne probleme tržiškega mesta. Mussolini je obljubil, da opozori kompetentna ministrstva na razna razpravljalna vprašanja. Tako se glasi poročilo iz Rima. V resnici gre za to, kdo bo imenovan za občinskega komisarja v Trstu. Dr. Pitacco najbrže ne bo več načeloval tržiški občini.

— O uradnih izstih v novih pokrajini prinaša «Edinost» dopis iz Sežane, v katerem se trdi, da učijo ljudstvo izkušnje, da se mu dogajajo s strani domačinov večje krivice nego s strani uradnikov iz starih pokrajin. Domačini so ozkosrčni in vedno so v strahu, da se premalo strogi, dočim se gibljejo uradniki, došli iz starih pokrajin, svobodnejše. Ljudstvo si tolmači pretirano strogo domačinov za sovražnost. Podačat v Tomaju je Slovenec in domačin, ali med ljudstvom se je razvil proti njemu nezadovoljstvo. Ozkosrčnost domačinov funkcijonarjev je po mnenju dopisnika kriva, da se naše ljudstvo ne more uveljaviti z javnimi nastopi, kakor to delajo po drugih okrajih. Kar je mogoče v Stanjeli ali Komnu (kopenski okraj je pridelen k Furlaniji), bi moralo biti mogoče tudi v Sežani. Pa nil v Sežani je podprefekt dr. Avvian, Furlan iz Krmina. Po Brdih ima sorodnike in zna tudi slovensko... Navedeni podatki so zelo zanimivi in pojasnjujejo poleg že objavljenih položaj na Krasu, ki se včasih napačno tolmači.

— K premeščanju italijanskih sodnikov bi fašistov glasilo rado izreklo krepkejši besede pa ne sme. Ricci ul. da kar stori fašizem, je vse prav storjeno. Med pri morskim Italijani pa prevladuje drugačno mnenje in ne gre jim v glavo, zakaj odhajajo domači sodniki italijanske narodnosti kar povrsti v stare province. «Popolo di Trieste» vpoštevata to, kolikor more, in bridkarnata, da je odšel za Gironcolijem sedaj še svetnik Bonne, na katerega je Gorica pomno. Premeščanje je povzročilo veliko presenečenje in obžalovanje. Vse Bonnijske dobre lastnosti ne zaležejo toliko, da bi se nadalje ostal na svojem mestu. Gorica vidi, kako skoro vsak dan odhajajo njeni najboljši meščani. Tako je. Takrat, ko so vpoštovali in premeščali slovenske uradnike, so fašisti trdili na vse grlo, da zahtevajo to državni interesi. Ali sedaj morda državni interesi pehaajo z domačih tal tudi domače italijanske sodnike?

— Podkomisar za gorško trgovsko zbornico. Ministrstvo za narodno gospodarstvo je imenovalo te dni za upravo trgovskih zbornic v Gorici in Vidnu izrednega komisarja in dva podkomisarja. Za Gorico je imenovan za podkomisarja Anton Orzan, ki je bil doslej komisar gorške trgovske zbornice. V gorških trgovskih krogih se to živačno komentira. Gorška trgovska zbornica je obsegala nekoč vso gorško-gradiščeško deželo, po okupaciji ji je ravnino vojaško noveljstvo dodalo še teritorij Posostone in Trbiža. Ali razmere so se hitro preobrnile na slabše in danes ima gorška trgovska zbornica v svojem območju le še gorško, gradiščeško in idrijsko okrožje, vse drugo sta pobrali videmska in tržiška trgovska zbornica. Zato na Vidnu ne bo težko, odtrgati še konec. Ekonomski svet, ki nadomešča trgovsko zbornico, bo v Vidnu... Gorica ostane invalid, «un gran mutilato, medaglia d'oro» in njeno torišče — «Piazza Rotta».

— Kubelik v Opatiji. Kubelik je po svoji skoro enoletni odsotnosti zopet prispel v Opatijo in se nastanil v svoji vili. Za časa sokolskega slavlja je igral v Pragi, kjer je ob tej priliki nastopil prvič tudi njegova hči Ana.

Svarilo!

Ze dalje časa razširjajo ljudje, katerim sem v Kranju na poti, z zlohotnim namerom oškodovanja o meni lažljivo govorico, da se nameravam preseliti v Skofjo Loko. Te lažnjive kljukice, od katerih so mi nekateri že znani, opozarjam, da jih bom po klicu na odgovor pred sodišče, ako ne bodo prenehali s svojim početjem.

1049 Dr. JANC, advokat, Kranj.

Izjava in svarilo!

Ob priliki ljubljanskega letošnjega velesejma se je z gotovosti strani razširjala govorica, da sem se izučil cvetličarske stroke pri g. Francu Stres v Podčetrtek in da je moje podjetje samo nekakšna filijalka. Izjavljam, da to vse te in slinčve govorice neresnica. Kot dokaz moji trditvi naj n. pr. službo sam ugotovitev, da je g. Franc Stres trgoval okoli dve leti na podlagi mojega obrtnega lista.

Svarim vsakogar pred raznašanjem gori navedenih neresničnih govoric, ker sem sicer primoran proti raznašalcem neresnice postopati sodnijskim potom.

Podčetrtek, 11. julija 1926.

«Cvetličarna Podčetrtek» lastnik: Rado Pregrad.

1015

Poziv

Novembra 1. 1924. je brez sledu izginila bivača moja služkinja Terezija Košič, doma iz Kolka pri Hrastniku. Stanuje nekje v ljubljanskih okoliščih, ne more pa nihče ugotoviti, kje se nahaja.

Istotčasno je odšel z doma tudi njen bivši gospodar, moj mož Ivan Trele, uslužben v uradništvu «Adresarja za SHS», ki je pustil več nepreskrbljenih otrok in se potem ni več brigal za nje. Tudi njegovo sedanje bivašče ni znano niti sodnijski niti policiji. Zato prošim vsakega, ki slučajno ve, kaj stanujeta imenovana dva ali pa eden od njih, da mi to sporoči.

M. TRELE.

Selo št. 21, pošta Moste pri Ljubljani.

Sport

Reprezentanca LNP : SK Željeznica 6 : 1 (1 : 1)

Visoka, toda ne ravno lepo izvojevana zmaga domačinov.

Reprezentanca LNP je v nedeljo odigrala svojo prvo trening tekmo. Za nasprotnika je imela moštvo zagrebških železnice, ki je v soboto igralo proti Hermesu neodločeno. Prerokovanja glede izida nedeljske tekme so se sicer uresničila. Toda zlasti pri prvih trening tekмах naše reprezentance ne smemo gledati samo na številni izid, presojati moramo v prvi vrsti, v kakem stilu je igrala naša reprezentanca, oceniti moramo predvsem igranje posameznih igralcev, ki so v kombinaciji, da bodo igrali v moštvi, ki se bo moralo v kratkem boriti za kraljev pokal.

S tega stališča pa smo bili z nedeljsko tekmo zelo zelo nezadovoljni. Naša reprezentanca je predvedla tako raztrgano in nezmišelnostno igranje, da pričakujemo z nekako skrbjo srečanje z osiškjo reprezentanco.

Napad je pokazal v svojih napadalnih akcijah prav malo sistema. Krivda leži predvsem pri prvih napadih, in to v prvi polovici pri Dobrietu, v drugi polovici pa pri Terglecu. Dobriet je tipična zveza. To je tudi pokazal v drugi polovici, v kateri je prav dobro izpolnil svoje mesto ter lepo izrabljal pase, ki jih je dobival od Ermana. Neuporabljiv pa je bil Terglec. Niti za trenotek ni znal držati skupaj napadalno vrsto in ako mu je pripadla naloga, da bi zaključil kak napad, je skoraj vedno odpovedal. Njegova krivda je tudi, da šuter Erman, ki pa je poleg tega igral še precej leno, ni prišel do veljave. Naša reprezentanca je torej igrala z dvema srednjima napadalca, pravzaprav pa z nobenim. Erman na desnem krilu je bil preveč egoističen. V vstopnih, v katerih bi bil moral edinole centrirati, je skušal zlasti v drugi polovici streljati na gol. Da so ti streli skoraj vedno končali v outu, je razumljivo. Tudi Kreš na levem krilu ni dočela zadovoljivo. Ako je dobil žogo, se je predeloval obotavljaj. V krilski vrsti se je odlikoval Gabe, ki je bil sploh najboljši igralec našega moštva. Zemljaku manjka očitno treniranje, toda v ofenzivnem oziru ga je treba pohvaliti. Odpovedal pa je Lado. Celo v bojih s posamezniki, ki so bili nekakšna njegova specialiteta, je večinoma podlegel. Kot branilca sta igrala Beltram in Marchiotti. Prav čuditi se moramo, da Zagrebčanom ni uspelo zabiti več golov, ako upoštevamo slabo igranje imenovanih branilcev. Nekdaj tako za neslavlje Beltram je tehnično in taktično igral eno svojih najslabših tekem. Marchiotti, tehnično slab, se nikoli ni znal pravilno plasirati. Le sreči in dobremu obrambnemu delu vratarja Ermana, se moramo zahvaliti, da železnice niso dosegli več golov.

Zagrebčani so si s svojo igrjo pridobili simpatije občinstva. V njihovem napadu smo videli več zmiselnosti za skupno igranje in več prodornosti, kakor pri naših. Omeniti bi bilo predvsem prodorno desno zvezo. V krilski vrsti, ki je dobro podpirala napad, je ugajal osebno levi krilec. Branilca sta v prvi polovici branila prav dobro, v drugi sta napravila več taktičnih napak. Vratar je požrtvovalno branil, ni pa mogel preprečiti visokega poraza. Skupna lastnost vseh zagrebških igralcev pa je izredno lepi start, izdržljivost in požrtvovalnost.

Tekma prične z napadi naših, ki so nekaj časa v premoči. Toda kmalu popušta ta premoč in Zagrebčani prihajajo po dobro zamisljenih napadalnih akcijah čisto pred gol domačinov. V 35. min. odigra zagrebški vratar oster strel. Herman izrazi situacijo ter doseže z lepim strelom od strani, ki se odbije od prečke v gol, vodstvo za domačine. Kmalu nato nevarna situacija pred domačim golom. Urbanke 5 m pred golom, ki ga je zapustil Erman, strelja. Beltram reši v zadnjem trenutku. V 42. min. lep center od desnega krila gostov, Urbanke strelja, Erman odbije, toda žoga zleti s «felso» v domača vrata. Z neodločnim rezultatom konča prva polovica.

V 2. min. drugega polčasa lep pas Ermana Dobrietu, ki zabije drugi gol za domačine. V 27. min. diktirana enajstmetrovka proti našemu moštvi ostane neizrabljena, pač pa zabije Dobriet v 33. min. enajstmetrovko proti Zagrebčanom. Dve minuti kasneje edini lep pas Tergleca Dobrietu, ki postavi rezultat na 4 : 1. V 44. min. scort Terglec in tik pred koncem zabije Herman z glavo šesti gol.

Sodil je slabo g. Držaj, ki je pregledal nič manj kot 4 handse gostov, od teh dve v kazenskem prostoru.

Drugo kolo državnega prvenstva

V nedeljo sta se v Beogradu in v Zagrebu igrali dve semifinalni tekmi, in sicer med Jugoslavijo in Hajdukom ter med Gradnjanskim in osiškjo Slavijo. Zmagala sta favorita Jugoslavija in Gradnjanski, ki bosta igrala v nedeljo v Zagrebu odločilno tekmo. Jugoslavija je dosedaj dvakrat zaporedoma osvojila prvenstvo države. S svojo lepo nedeljsko zmago nad Hajdukom je dokazala svojo visoko formo, vsled česar je skoraj gotovo, da bo tudi letos izšla iz prvenstvene boja kot zmagovalka.

Gradnjanski je z lahkoto premagal osiškjo Slavijo, s katero pa je imel vendarle težji posel kot z našo Ilirijo.

Za finale tekmo med Jugoslavijo in Gradnjanskim vlada seveda največji interes. Ze sedaj je pripravljen nad 1200 beograjskih «drukarjev», ki se bodo pripeljali v Zagreb v posebnih vlakih, da moralno pomagajo svojim sportnikom v težki borbi za časten naslov državnega prvaka.

Izida nedeljskih tekem sta bila:

Gradjanski : Slavija 7 : 0 (1 : 0).

Gradjanski si je izvojeval številčno visoko zmago, vendar pa njegova igra ni bila lepa. Zagrebško moštvo je igralo brez vsakega sistema in raztrgano. Znameniti Giller je igral najprej kot levo krilo, kasneje pa v levi zvezi. Najboljši del moštva je bila obramba, v kateri je igral stari Mantler.

Slavija je razven glede hitrosti boljša kot naša Ilirija. Ona igra lep, ali ne koristen nogomet. Scortali so Giller 3, Hitrec 3 in Perska 1.

Sodil je slabo g. Vodišek iz Ljubljane. Mnogo pogreš je napravil zlasti glede foudlov in off sidov.

Jugoslavija : Hajduk 5 : 1 (2 : 0).

V navzočnosti 6000 gledalcev se je vršila v nedeljo napeta borba med Jugoslavijo in Hajdukom. Tekmi sta prisostvovala tudi ministri dr. Nintić in dr. Perić. Čeprav se je pričakovala zmaga Jugoslavije, je visoki

score nekoliko iznenadil. Razlika med obema moštvi je ta, da Hajdukovo moštvo ne zna izrabiti svojega teoretičnega znanja, dočim zna Jugoslavija praktično uveljaviti svoje zmoglosti. Zmaga Jugoslavije je za služena, toda nekoliko previsoka. Scortali so za Jugoslavijo Sekulic in Luburic po dva, Petković enega, za Hajduka Radić.

Sodil je nepristransko g. Čajagi, vendar je napravil mnogo pogreš.

Razpis damskega prvenstva Ljubljanskega Lahkoatletskega Podsaveza za l. 1926.

Ljubljanski Lahkoatletski Podsavez razpisuje z odobrenjem JLAS z dne 16. julija t. l. damsko lahkoatletsko prvenstvo LLAP. v soboto in nedeljo, dne 7. in 8. avgusta. Pričetek v soboto, dne 7. avgusta ob 18. v nedeljo, dne 8. avgusta ob 17.30. Tekalščice je iz leša in ima 4 nedvignjene zavoje. Igrišče kakor tudi dolžina tekalščice se naznani pravčasno. Pismene prijave v dveh primerkih s priloženo prijavnino je vpsolati najpozneje do sobote, dne 31. julija ob 12. na naslov: Savo Sancin, tehn. ref. LLAP-a, Tavčarjeva ulica 1/III. Prijavnina za osebo in tečko znaša 10 Din, za stalna moštva 30 Din. Naknadne prijave se ne sprejemajo. Tekmovanje se vrši po pravilih JLAS. Tekmovanje se vrši brez handicapa. Oni, ki branijo prvenstvo, ne plačajo nikake prijavnine. Tekmovati smejo samo verificirane atletične klubov, članov LLAP-a.

Sporod tekmovalja: Sobota, dne 7. avgusta ob 18.: 1. Predtek 60 m, 2. met krogla 5 kg, 3. semifinala 60 m, 4. skok v daljavo z zalcem, 5. predteki 200 m, 6. predteki 100 m; nedelja, dne 8. avgusta ob 17.30: 1. finale 200 m, 2. met diska 1.5 kg, 3. finale 60 m, 4. skok v višino z zalcem, 5. finale 100 m, 6. met kopja 600 g, 7. stafeta 4 x 60 m.

Ostale nogometne tekme

MARIBOR : Sturm (Grazec) : ISSK Maribor 9 : 3 (2 : 1). Na svojem gostovanju v Mariboru je odigral graški prvorazredni Sturm drugo prijateljsko tekmo ter ponovno visoko zmagal nad nasprotnikom. Občinstvo je z veliko napetostjo sledilo tekmi in jako živahno komentiralo pravilne in nepravilne odločbe sodnika g. Frankla, ki je pri mariborski publiki že jako nepriljubljen. Pripomniti bi kar na tem mestu, da sodnik take vrste, kakor je bil večerajni nikakor ni sposoben soditi težjih, pa celo lažjih tekem, kar je že ponovno dokazal. Tekma je potekla jako burno ter v zelo ostrem tempu. Gostje so nastopili s kompletnim prvim moštvi in predvedli lepo kombinacijsko in naravnost vzorno igrjo z glavo, kar je bilo za domačine usodopolno. Maribor je imel vsled tega jako teko stališče, vendar pa je pokazal, da je kos nasprotovati tudi bolj šim klubom. O moštvi samem se je izrazil kapetan Sturma jako pohvalno, predvsem o desnem branilcu, srednjem krilu in obeh zvezah. O sodnikih pa je izjavil, da je bil sodnik prvga dne izborni, dočim oni drugega dne mnogo slabši. Vodstvo igre so prevzeli gostje ter dosegli takoj v prvi minuti gol iz enajstmetrovke. Maribor ripostrina in doseže enako iz 11 m izravnavo. Sturm napada in napravi drugi gol iz 11m. Po pavzi napadajo gostje vedno huje in zabijejo gol za golom. Maribor napenja vse moči in da se tri gole, toda sodnik zadnjega iz popolnoma nerazumljivih vzrokov ne prizna. Poleg tega pa je sodnik priznal Sturm se dva gola, ki sta padla iz očitnih off sidov, kar so priznali gostje sami.

BEČKEREK : WAC : SK Obilic 9 : 0 (5 : 0) SUBOTICA : WAC : Sand 5 : 3 (3 : 1).

Službene objave LNP. (Seja p. o. dne 14. VII. 1926.) Verificirajo se pokalne tekme SK Slovan : ASK Primorje 5 : 1 in SK Ilirija : SK Jadrin 16 : 0. Obe odigrani dne 4. VII. 1926. — Verificira se igr. Viktor Ban za SK Slavijo s pravom nastopa dne 14. I. 1927. — Jutri v sredo 21. VII. 1926. ob 20. v Narodni kavarni seja k. o. Na sejo se pozivata igr. Praumseis in Bizjak (Primorje). Tainik II.

DUNAJ : Dolnja Avstrija : Amat. moštvo Dunaja 3 : 2 (0 : 0). Strassenbahner : Hertha 5 : 4 (1 : 3).

GRADEC : Hakoah (Dunaj) : GAK 1 : 0 (0 : 0).

STOCKHOLM : Švedska : Italija 5 : 3 (3 : 1).

KLAUSENBURG : Admira (Dunaj) : Viktoria 7 : 2 (2 : 2).

TEMESVAR : Amateure (Dunaj) : Atletiki (Temesvar) 5 : 1 (3 : 1).

San Sebastian, 19. VII. (brž.) Včeraj so se tod vršile velike avtomobilske dirke na 700 km za «Grand Prix d'Europe». Zmagal je Jules Goux na francoskem vozu Bugatti. Daviscup. Stockholm, 19. VII. V semifinalu evropske cene tekmovalja za Davisov pokal je Francija dozdaj od 5 igr dobila 3 ter se tako kvalificirala za finale z Anglijo, ki je zmagala nad Španijo v razmerju 4 : 1.

ASK. Primorje. Seja upravnega odbora se vrši danes v torek izven ob 21. uri v Narodni kavarni. — Predsednik.

Izbirni damski miting LLAP za damske olimpijske igre v Göteborgu. V torek, dne 10. avgusta se vrši ob 18. izbiri miting za damske olimpijske igre v Göteborgu. Prijave je vpsolati na naslov: Savo Sancin, Tavčarjeva ul. 1/III, najpozneje do sobote, 7. avgusta ob 12. Miting se vrši v sledečih disciplinah: tek 100 y, tek 250 m, tek 1000 metrov, tek z zaprankami 100 y, skok v daljavo brez zaleta, met diska 1 kg, met kopja 800 g obojerno, met krogla 3.628 kg obojerno. Ostale discipline izbirnega mitinga: tek 60 m, skok v daljavo in višino z zalcem se vršijo pri prvenstvenem podsaveznem tekmovalju.

Hazena SK Mura : SD Rapid 7 : 6. Po dolgem premoru je v nedeljo zopet gostovala simpatična hazenska družina SK Mura iz Murske Sobote, ki vsled škrlatinke v Prek murju ni mogla nikjer nastopiti. V nedeljski tekmi je imela Mura velikansko smolo v strelh na gol, kajti večina strelav se je odbijala ali od prečke ali pa je bila plen iz borne vratarice Rapida. Družina Rapida ni predvedla posebno lepe igre; glavno zaslu go na doseženem rezultatu imata obe vratarici. Tekmo je sodil izborni g. Peterka. — Omečili bi se nesportno obnašanje članice nekakega tukajšnjega kluba, ki so s svojim kričanjem pokazale nesportsko in nekolegi jalo čutenje.

Kolesarska dirka okrog Pohorja. Nedeljske kolesarske dirke okrog Pohorja (157 km) za prvenstvo mariborske oblasti se je udeležilo od 26 prijavljenih samo 19 dirkačev. Ves čas se je bil oster boj med dirkači.

Do Poljskavskih gričev so vozili vsi skupaj, tu pa je prevzel vodstvo Ravš iz Ptuj, ki je imel pri Konjicah 3 km prednosti. Tu pa je imel močan defekt in je prišel na vodstvo Perko (Edelweiss), ki pa je padel s kolesa in se tako poškodoval, da so ga morali pripeljati z avtom v bolnico. Šenk (Perun), ki je imel lepe avspicije na zmago, prvi prispel do ranjenca in ostal pri njem, vsled česar je moral odstopiti od nadaljnje dirkanja. V ostri konkurenci sta nato vodila Bračič in Lasbacher, vendar pa se je

posrečilo prvemu, da je ušel naprej. Imel pa je smolo in je padel, vsled česar je za nekaj časa prekinil vožnjo. V nadaljni dirki so imeli številni dirkači polno defektov vsled izredno slabih cest. Prvi je prispel na cilj na Koroski cesti Ivan Vescnjak (Del. kol. dr.) v času 5:57:12 ter je drugič osvojil prvenstvo na tej progi. Kot drugi je prispel tik za prvim Bračič (Edelweiss), kot tretji Frkanc (Perun) 5:57:20, nadalje Skrabar, Šibenik, Naberger (vsi Perun). Od 19 dirkačev je prispelo na cilj 14.

Gospodarstvo

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (19. t. m.). Pšenica: baška, 1 vagon 315, baška, nova, za avgust, 2 vagona 270, banatska, pariteta Senta, za julij, 2 vagona 272.50; turščica: baška, 9 vagonov 200, feo Bosanski Brod, 4 vagonov 210, banatska, ladja Bosan. Brod, 4 vagonov 205; moka: baška «kombintra», 1 vagon 500. Tendence neopremenjena.

Dunajska borza za kmetijske produkte (17. t. m.). Notirale so včevši blagovnoprometni davke brez carine za 100 kg v šilinh: pšenica, domača 47.50—48, madžarska, potiska 79/80 kg 49.50—51; rž: 27.75 do 30; ječmen: domači 30—33.50, slovaški 35—38, madžarski 30—34; turščica: 26.25 do 27.25, činkvanti 31.50—33; oves: domači 31.50—32, madžarski 30.50—31.50, rumunski 29.50—30.50. Cene moki v veletrgovini: pšenična «d» domača 83—85, madžarska 80—85, jugoslovenska ali novorumska 78—83, krušna 48—52, ržena 48—50; otrobi: 17.25—17.50.

— Transzit preko Jugoslavije. Transzitna trgovina je velike važnosti za vsako državo, ker mnogo koristi zboljšanju rentabilnosti železnice. Transzit preko naše države je precej velik, ker je v tem pogledu geografska lega Jugoslavije zelo ugodna. To se najbolje vidi iz podatkov, ki jih navaja carinska statistika. Leta 1822. je znašal uvozni transzit 598.095 ton. Skoraj ravno toliko je bilo izvoznega tranzita. Leta 1923. je uvozni transzit porasel na 957.725, l. 1924. na 1.412.879 in l. 1925. na 1.833.947 ton. Transzit je torej od 1922. do 1925. porasel za 1.235.852 ton ali za nad 150 % in v primeri z letom 1923. za 876.222 ton ali celih 100 %.

— Polom največje rumunske tekstilne tvrdke. Tekstilna tvrdka Ascher Kandi v Bukarešti, ki je menda najstarejša in največja tvrdka te stroke v Rumuniji, je dobila pred dobrih pol letom od vlade moratorij. Tekom šestih mesecev je mogla tvrdka poravnati le nezaten del svojih obveznosti. Zato se je sedaj nad tvrdko otvoril konkurz. Njena aktivna znašajo 123.464.575, pasiva pa 146.168.186 lejev.

— Orodje za železniške kurilnice. Prometno ministrstvo je odobrilo večji kredit za nabavo raznega orodja za železniške kurilnice v področju direkcije v Sarajevu.

— Berlinska visoka trgovska šola je dobila pravico izdajati doktorske diplome.

— Carinjenje železnatih barv. Finančni minister je izdal vsem carinarnicam naredbo, po kateri se odslej smatra za železnato barvo, izdelano tudi iz industrijskih odpadkov, le angleško rdečilo, in sicer ono, ki je kuhano v solni kislini in daje maksimum do včevši 15 % nerazkrojenih ostankov. Ako pa ima angleško rdečilo nad 15 % nerazkrojenih ostankov v solni kislini, se smatra za zemeljsko barvo in se carini po br. 236, točki 2/a zakonskega predloga o splošni carinski tarifi.

— Dobave. Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 27. julija ponudbe za dobavo 1 kom. železnih vrat na škarje. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelu te direkcije. Središnji urad za osiguranje radnika v Zagrebu sprejema do 23. t. m. ponudbe glede oddaje del pri graditvi in adaptaciji zdravilišča v Brestovcu na Sijemenu. Direkcija državnih rudarskih preduzečev v Sarajevu sprejema do 25. julija ponudbe za dobavo 1 stroja za lomljenje kamenja za državni rudnik v Banjaluki. Direkcija državnega rudnika v Velenju sprejema do 26. t. m. ponudbe za dobavo ca. 1600 kg strojne olja, 500 kg cilindrskega olja in 160 kg dinamno olja, do 28. julija pa za dobavo 1500 komadov stekel za jamske varnostne bencinske svetilke. Direkcija državnega rudnika v Ljubljani sprejema do 1. avgusta ponudbe za dobavo 10.000 kg pšenične moke št. 0g. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 4. avgusta pri upravi smodnišnice v Kamniku glede dobave 1000 kg lesnih kroglic (Lignum sanctum), 180.000 kom. raznih kartonskih škrlatij; 6. avgusta pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede 24 komadov stebrov iz litega železa za privezovanje brodov; 7. avgusta pa glede 2000 zabojev petroleja. Pri ekonomskem odelu te generalne direkcije državnih železnic v Beogradu: 9. avgusta glede dobave martinovega jekla in jekla za vzmeti ter okroglega, ploščatega, kvadratnega in obročnega železa; 10. avgusta glede pločevine (železne, rebraste, železne za kotle ter jeklene) in raznih žitnikov; 11. avgusta pa glede raznega blaga (medenine, bakrene plošče, okrogel baker, pločevina in bakrene žice, medenina); 12. avgusta pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 20.000 kg bele kovine; 14. avgusta pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave 4000 m³ plina dissous za pomorske svetilnike; 15. avgusta pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 1000 m³ peska za lokomotive; 16. do 19. avgusta pri komandah mesta v Go-

spicu in Bihaću, pri komandi 25. pešad. polka in Sisku, pri komandi otočarskega vojnega okruha v Otočcu, pri intendanturi vrbarske divizijske oblasti v Banjaluki pri komandi 25. artiljerijskega polka in Petrinji glede dobave mesa; 16. avgusta pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave steklenih cilindrov, stenja in gorilnikov; 17. avgusta pa glede 1200 kg bencina in 1000 kg denaturiranega spirita; 18. avgusta pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave 4000 kg kostrana, in pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede bakrenih delov za telefone. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki in pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

Borze

18. julija.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki.) Vrednote: investicijske 74.50—76, zastavni in komunalni Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 193—196, Ljubljanska kreditna 175—185, Merkantilna 90 do 96, Pradediona 865—870, Slovenska 43—49, Kreditni zavod 165—175, Strojne 98—101, Vevče 102—101, Stavbna 55—65, Sešir 103—104 (104). — Blago: Zaključki: les: hrastovi plohi I. in II. 9, 10, 13 cm deb., od 2.30 m naprej, od 22 cm širine naprej, feo vagon nakladalna postaja 0—1000, (parizarij) 27, 41, 54 mm deb., od 1 m dolž. naprej, od 14 cm širine naprej, I. in II. feo vagon naklad. postaja 0—1350, (douelles) 41 in 54 mm debel., I. in II. vrsta, feo vagon nakladalna postaja 0—1000, (podnice) 54 mm, 2.80, 2.85, 2.90 m dolž., od 18 do 30 cm šir., I. II. feo vagon naklad. postaja 0—1200; poljski pri delki: pšenica, feo vagon nakl. postaja 0—320; turščica, feo vagon nakl. postaja 3/4 vagona 192.50—205 (192.50—200); oves, feo vagon naklad. postaja, 1/2 vagona 185—190 (185); ajda, feo vagon slov. postaja 0—255; otrobi, srednji, feo slov. post. 0—155.

Iz življenja in sveta

Vročinski val

Nismo prezrli in smo pravočasno za- beležili, da se je gori na severu pred toliko in toliko dnevi pojavil nenadoma vročinski val ter smo dostavili, da se ta val pomika proti jugu. Medtem smo do- znali, da je ta val povzročil že obilo gorja: na Švedskem je zapalil gozdove, v New Yorku je preganjal ljudi izpod var- nih streh na terase in v morje, kjer jih je mnogo utonilo, povrh pa je neštetim yankeem udaril na možgane, da so podlegli solnčarici; in tudi izjava go- spodinje Lenglenove, da nikdar več ne bo igrala tenisa na Angleškem, češ, da se ji zdi neotesano, da parlament ne skrbi za primeren hlad — tudi ta izjava največje in najlepše tenis-igralka na svetu gre na rovaš vročinskega vala, ki se je predčasno pojavil na An- gleškem.

Prisel je ta val, ta vročinski val, iz Amerike. In ker je prišel iz Amerike, je takorekó svet in bognejad se mu upirali, nego ga je treba prijazno spre- jeti. In smo ga tudi sprejeli z veseljem. Opazili pa smo, da je res: kamor stopi yankee, usahne vse zlato in vse se po- suši. Tako tudi pri nas: a ker imamo skrbno trojico na magistratu, je zoper sušo takorekó preskrbljeno z brizgaliko in s škropilko. Poleg tega je z vročin- skim valom tudi že sklenjen dogovor, da sempatja dovoli tudi kaki nevihti glasnejšo besedo. Dosedaj še ni bila po- treba velika; ampak je dobro, da se ta- ke reči ne prezro vočileg dejstvu, da nas je dež v preteklih dneh tako ime- nitno našgal — ker ni bilo pogodbe, podpisane in kolekovane.

Vročinski val, bodi nam torej po- zdravljen in nas ne ostavi, dokler ne pozabimo dežja in poplav!

Zdravilne metode Viljema II.

Te dni je izšel 33. snopič veliko za- snovane zbirke diplomatskih aktov od leta 1871. do 1914., ki jo izdaja nemško zunanje ministrstvo. Snopič vsebuje akte nemškega zunanega ministrstva nanašajoče se na balkansko vojso. Po- glavje 265. je naslovljeno: «Srbsko-av- strijski konflikt in opasnost rusko-av- strijskega konflikta. November in de- cember 1912.» Dovolj jasno je iz teh aktov razvidno, da so avstrijski visoki gospodje že takrat želeli «vojaški sprehod» v Srbijo. In kakor v prejšnjih sno- pičih, tudi v teh aktih opazke Viljema II. niso brez zanimivosti.

Sredi novembra l. 1912. so na Dunaju izkonstruirali znamenito afero kon- zula Prohaske s tem, da so brzojavilo o njegovem odhodu v Skopje preobrni- li v tekst, da je bil nesrečni Prohaska «oskopljen», kastriran, in da so ga srbs- ki vojniki po vrkanju v Prizren maltretirali. Valovi umetno vzbujenega ogorčenja so na Dunaju pljusnili zelo visoko. Dne 18. novembra je Tschyrski, nemški poslanik na Dunaju, poslal kanclerju Bethmann-Hollwege dolgo poročilo o razpoloženju v dunajski vlad- i in dvornih krogih ter o političnem položaju v monarhiji. Med drugim ome- nja Tschyrski tudi resolucijo, ki so jo sestavili člani srbsko - pravoslavne stranke v Bosanskem saboru dne 15. novembra 1912. Resolucija, podpisana od 28 poslancev, obsoja zadržanje mo- narhije napram Srbiji, zabranjevanje pristajanja na Jadranu itd. ter vsebuje tudi izraze bratskih čustev in občudo- vanja bratov v Srbiji in Črni gori. Go- spod Tschyrski ni pozabil pripomniti, da se opažajo že naravnost veleizda- jalska razpoloženja, a Viljem II. je tu pripisal: «Obesiti jih je treba!» — (nam- reč Bosance itd.)

Tschyrski je tudi poročal o pesimiz- mu nekaterih dunajskih krogov. Mnogi mislijo, je sporočal, da po propasti Tur- čije pride na vrsto Avstro-Ogrska. In k temu je Viljem II. pripisal ogorčeno pripombo: «Kaj takega!»

Gospod Tschyrski je zaključil svoje poročilo z naslednjo observacijo: «Tre- ba bo obilo modrosti in dejanskih sil centralne vlade, da se centrifugalne sile ojačenih slovanskih narodov v Avstriji

vzdržijo v službi splošnih državnih ciljev in da bo politiko vevale možno voditi ob strani nemških zaveznikov.» K temu je doornški blaznež pripisal: «S krvjo in železom bo še možno kuri- rati te zlodje!»

Obešanje, kri in železo: to so bile zdravilne metode Viljema II. Zdaj šele vidimo, kaka je škoda, da jih ni sam okusil tudi na lastni koži.

Povodna bolezen

Ni dovolj, da letošnje poplavne katastrofe v množini uničujejo imovino in življenja. Zdaj prihajajo iz Nemčije še poročila da se je v okraju Ohlau po zadnji povodni po- javila nova, doslej neznana bolezen, ki sil- ši močvirskim boleznim, povzročenim od pikov mušč.

Povzročila hudo mrzlico in popokno izčr- panost moči. Oboleli, okoli 100 po številu, so večinoma poljski delavci iz krajev ob močvirjih. Zdravniki se trudijo, da ugotove povzročila neznane bolezni, in je iz Ber- lina odpotoval v Ohlau tudi zastopnik drž- avnega zdravstvenega urada.

Strokovnjaki navajajo, da so se slične bolezni često pojavile tekom vojne med vo- jaštvom v Albaniji in Voliniji. Spočetka so zdravniki povzročale velike težave, ker jih je bilo lahko zamenjati z malarijo in drugimi mrzličnimi obolenji. Albansko mrz- lico so končno nazvali s tamošnjim imenom »Pappataci« in ugotovili, da jo povzroča mala mušica, ki so jo nazvali Phlebotous Pappataci. Bolezen je nastopala z visoko mrzlico, povzročila veliko izčrpanost, je pa popustila v večini slučajev že v kratkih dneh.

Volinjska mrzlica, ki jo je skrbno prou- čil berlinski profesor His, pa se po svojem Glavnem simptomu označuje za »petdnevno mrzlico«; je istotako zvezana z visoko sto- pinjo vročice, povzročila utrujenost in se prenaša s pikom insektov. Soditi je torej da je nova bolezen v Sleziji ista, kakor Volinjska ali pa Pappataci-mrzlica, ter bržčas ne bo zahtevala smrtnih žrtvi. Ni pa izključeno, da se bo pojavila tudi v poplav- njenih območjih naše države, ki bodo še dolgo po poplavih kakor pusta in gnila močvirja.

Krimina

Kriminalna in samomorilna kronika zadnjih dni beleži nekatere velike sen- zacije. V Nemčiji vsa javnost z napeto pozornostjo zasleduje preiskavo v ma- gdeburškem umoru, kjer pada direktna krivda na veleindustrija Rudolfa Haasa, da je lani v juniju dal po brez- poselnem delavcu Schröderju in Šoferju Griesenerju umoriti svojega kon- torista Hellinga, ker se je bil razkriti o svojih davčnih manipulacijah. Haasa ima policija že pod ključem, strokov- njaki proučujejo Hellingov skelet, ki ga je policija našla v kleti Schröderjevega stanovanja in oba morilca priznava de- janje. Navzlic temu pa si policija še vedno ni na jasnem, v koliko je Haas bil pri zločinu soudeležen. V preiskavo so vprežene vse policijske kapacitete, pa ne najdejo skoro «nič sumljivega». In kapitalistične novine se prizadevajo, da krivdo spravijo s tira, navajajoč, da je Haas žrtve podtakal in denuncija- cije iz političnih razlogov. Haas je pač izredno težka riba.

Na Dunaju imajo novo senzacijo s samomorom ravnatelja Anglobanke Viljema Jonasza, ki se je v noči od pet- ka na soboto sam odpravil na drugi svet. Tudi on je člen v verigi propada- jočih magnatov, ki gredo drug za dru- gim. Novine navajajo, da se je Jonasz ubil radi užaljene castihlepnosti in skr- bi za bodočnost, ki ga je zadnje čase spravila v neznošno nervoznost.

O samomoru drugega bankirja pa po- roča «Associated Press» iz Atlanta, kjer se je ustrelil J. R. Smith, ravnatelj Bankers Trust Companyje. Trust je za- šel v konkurz in oblasti so zapečatile 75 članjenj bank. Ko je l. R. Smith prejel poročilo, da bodo oblasti zatvo- rile še nadaljnjih 13 bank, se je otrese- l odgovornosti s tem, da si je pogнал kroglo v glavo.

Rekordno tatvino beleži berlinska

kronika, kjer je bilo nekemu Amerikan- cu v soboto popoldne ukradenih 80.000 dolarjev. Žepni tat se je dolarskemu magnatu pridružil na poti iz Bremena, nakar sta se v Berlinu podala v kavar- no, se lotila šampanjca in se tako ime- nitno zabavala, da Amerikanec tatvino ni opazil preje, kakor zvečer v hotelu.

Na Dunaju imajo nov umor. 17 letni pekarski učenec Josip Oliva je v petek umoril svojo gospodarico Meissnerjevo v Meidlingu in nato pobegnil s plenom, kolikor ga je mogel v naglici ukrasti. Policija ga zasleduje po vsej republiki. In tako dalje. Tudi v kriminalu ima letošnje poletje lep delež.

V znamenju morale

Avstrijski episkopat objavlja vnovič deset zapovedi, tičočih se javne morale. Nanašajo se na telovadbo, kopanje, zdravniško preiskovanje šolskih otrok, sport, družabnost, šundliteraturo, kino, gledališče in na modo. Razume se, da je poslednje poglavje najboljše in naj- temperamentnejše. Skofje hudo obsoja tendenciozno razgaljanje ženskih udov, označujoč ga za činično pagan- stvo in pozivajoč vse prave katoliške dame v borbo za ustvaritev dostojne in lepe ženske obleke. Prihodnje ne- delje bodo te zapovedi grmele z vseh avstrijskih prižnic.

Mnogo zanimivejša kakor zapovedi avstrijskih škofov pa je prepoved ko- palnih trikojev v Italiji, kjer se nemo- rali ni postavil po robu Vatikan ali epis- kopat, marveč sam fašistovski notranji minister Federzoni. Njegova naredba navaja, da poluhijšljivim trikojem v ita- lijanskih morskimi kopališčih ne more in ne sme biti mesta. Kdor, odnosno kate- ra ne bo parirala, jo bo dvoje orožnikov odpravilo z obale sinjega Jadrana v no- tranjost države, kjer lepe čednosti cve- tijo še daleko intenzivnejše kakor ob morju. Federzoni ne pozablja poudari- jati, da so Vestalke, najplemenitejše da- me starega Rima, bile v svojih svežih oblačilih zapete do vratu. In celo nimfa Egerija si je ogrnila nekaj kopalni plašč, ko jo je stari kralj Numa obiskal v njeni duplini v svetem gaju... Za- torej tudi Federzoni zahteva dične sta- re kopalne kostume, bilo pa bi pamet- nejše, če bi zahteval kar črne srajce do tal.

Ženska ročnost

Da bi izmed 1021 ženskih izbrala ti- ste, ki so najsposobnejše za drobna me- hanična dela v veliki električni tvorni- ci, sta Mildred Hines in Johnson O' Conner izumila enostaven, nanesljiv način, o katerem poroča «Journal of Personal Research». Pred vsako izpra- ševanko je ležala kovinska plošča, v kateri je bilo sto luknji, a da plošča ni bila skozi in skozi prevrtna. Naloga se je glasila: vtaknite čim hitreje v te luknjice po tri in tri 300 žebelj iz me- di, ki vam leže kupoma na deski ob strani. Pri tem je bilo ukazano, pobrati vsakokrat po tri klinčke hkratu. Med- tem ko je najurnejša delavka potrebo- vala za rešitev naloge komaj dobrih pet minut, so manj spretni porabile do pet- najst minut za isti opravke. 77 najbolj- ših so pridržali za službo v drobno me- haniških delavnicah, kjer se zahteva iz- redna gibkost v prstih. 83 odst. od teh odbranih žena se je potem držalo prav dobro, izkazale so se za delo zmogne- še od moških, ki so dotlej ondi poslo- vali.

Vsak Slovenec mora biti član „Vodnikove družbe“

× *Nov kanal v Iraku.* Kralj Fejsal je ne- davno s slovesnostjo otvoril novi pretok, ki bo znatno olajševal trgovski promet med Perzijo in Mezopotamijo. Pri izkopavanju je bilo treba prenesti nad 16 milijonov ton. Delavci so morali po 500 ur na mesec vztra- jati v žgoči pripek perzijskega zaliva.

× *Asista z bubikopom.* Profesor Fre- deric William Bade, vodja šole «Pacific School of Religion» v Berkeleyu (Kalifor- nija), se že dlje časa mudi v Palestini, kjer

vidim, Vera, tako si, institutka, kakor si bila, zmioh bi jih lomila... »

«Mogoče pa Vera Stepanovna spil» pravi Lajev.

«Ne spil Najbrž ni rada, da bi začel razsajati in vznemirjati sosedel! Se kmalu razjezim, Vera! Eh, vrag naj vzame! Pomagaj mi, Aljoša, da zlezem! Punčka si, šolarica, nič drugega!... Drži!»

Lajev sopeč pridržil Kozjavkina. Ta zleze skozi okno in izgine v mraini sobi.

«Verka!» sliši čez nekaj časa Lajev. Kje si? Trristo!... Fej, v kakšno blato sem zagazil z roko! Fej»

Zasliši se šum, ploskanje perutnic in obupen kokaški krik. «Hudiča, saj jih je cela truma! Jerbašček s puro... Grdoba!»

Skozi okno s hruščem priletita dve kokoši, na ves glas se zadereta in od- drivta po ulici.

«Aljoša, pa nisva prav zadela!» reče Kozjavkin z jokavim glasom. «Tu so nekakšne kokoši... Sem gotovo zgre- šil. I, pa hudič naj vas nese, kaj so se tod razletele pošasti!» «Pridi, no, hi- tro! Razumem? Umiram od žejel!»

«Takoj... Samo površnik in listni- co najdem...»

«Pa prižiži žveplenke!»

«Žveplenke so v površniku... Kaj me je sem nagnalo! Vse vile so enake. Še hudič jih ne bi razločil v temi. Fej,

Najnovejši, do skrajnosti napeti senzacionalno-pustolovni film svetlo-noznanega psa volčjaka sološno priljubljenega

RIN-TIN-TINA

„Maščevanje zavrženega snubača“

Sest velikih dejanj polnih ljubavi, pustolovščin in senzacij. — Prekrasni naravni posnetki z visokih planin. — Borba na življenje in smrt v osamljeni kolibi. — Nevaren idiot in krasna Marta. — Čudovita igra slavnega Rin-Tin-Tina.

Predstave se vrše točno ob: 4, ½6, ½8, 9.

Prvovrstni umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

ELITNI KINO MATICA, najlepši kino v Sloveniji. — Telefon 124.

Opazujemo Vas na novo najmodernejšo ventilacijo naše dvorane!

raziskuje razkopine. Imel je srečo, da je na cesti med Jeruzalemom in Šhemom od- kril zanimive najdbe. Blizu kraja Mizpaha (kjer je bival Samuel) je našel celo kopico glinastih izdelkov iz dobe prvega judovske- ga kraljestva. Dalje je odkril poprsje iz sve-

tega pisma poznane boginje Astarte, ki so jo v tistem času zelo častili na Orijentu. Astartina glava je obrašena s «pobjo» frizu- ro, dejstvo, ki dovoljno priča, da bubikop ni šele iznajdba 20. veka, nego so jo poznali že davno pred Kristusom.

Razmišljanje o vremenu

Težka je ta zadeva. Namreč pisanje in razmišljanje o vremenu. Kajti vreme je zelo nepredvideno in muhasto in se o njegovi bodočnosti ne da nič zanes- ljivega povedati. Danes, recimo, je lepo vreme, uprav prelesto, vročine na pretek — a je zjutraj kazalo drugače in je tudi dunajska vremenska napoved prorokovala dež in padec temperature. In na Dunaju se glede vremena ne zmo- tijo tako kmalu, a kadar se zmotijo, ka- kor danes, pa že vnaprej napišejo, da napoved ne velja, «ker so izostala va- žna vremenska poročila». Druga je s Trstom. Ne glede n. pr. na to, da napo- veduje dež, spremenljivo nebo in vetro- ve, kar je velika neresnica, so si zadnjič usodili tržaški vremenski proroki napo- vedati vreme kar za štiri dni naprej. Seve so se zmotili prav za vse štiri dni, in to ne priča samo v nezanesljivosti našega vremena, nego tudi o nesolidno- sti tržaških vremenskih prorokih. Toli- ko le, ker smo že pri vremenskih po- ročilih, ki jih vzlic vsemu naš narod s spoštljivostjo čita in si svoje misli pri njih.

Kakor vse kaže, se je vreme sled- njic vendarle ustalilo in je konec vsa- kodnevnega deževja. Zato bi se morda dalo kaj napisati o dežju — sine ira et studio — zdaj, ko je lepo vreme, gre tako deževno pisanje vse bolj gladko od rok, pero teče od zadoščenja tako- rekoč kar samo.

O dežju da pišemo? Kakor da ga ni bilo letos že preko glave dovolj, pa bi se pisali o njem? E, zakaj ne? Saj se da tudi o dežju kaj napisati, čeprav morda ne mnogo veselega, vedrega, jasnega, pa vsaj zanimivega. Tako smo zadnjič bra- li v francoskem listu duhovito misel dekletka, ki je v dno duše ogorčeno nad neprestanim deževjem vprašala svoje- ga očeta: «Ata, zakaj pa vlada ne pre- pove, da bi vsaj v nedeljo ne deževalo?» Bogleme, logično vprašanje! Saj vla- da ima povsod svoje roke, kjer je prav in ni prav, kjer je koristno in škodljivo, in še posebno ima svoje roke pri po- plavah, ki so baje zasluga ne samo de- žja nego tudi vlade — pa bi ne imela besede pri dežju?

Pravzaprav, ali ni čudno, da je člo- vek tako nemočen napram vremenskim pojavom? Na vseh drugih poljih je člo- večka znanost napredovala in dosegla ponekod uspehe, ki jih radi nazivamo epohalne — le v pogledu dežja in vre- mena sploh smo danes natančno na isti stopnji kakor Noe, ko je začel graditi svojo barko. No, da; dežnika Noe men- da res še ni poznal, vsaj v današnji «praktični» obliki gotovo ne; pa kdo si bo upal trditi, da je človeški duh z izu- mitvijo dežnika kaj sile pridobil na ugledu, zlasti spričo letošnjih neviht, hudournj in prolomov oblakov? Ostane- jo le še barometer, termometer, hidro- meter in kakor se že vsi ti -metri ime- nujejo, ki nas sicer ne branijo pred ne- beško močjo, pa imajo to dobro lastnost, da nas pravočasno obveste, kdaj mo- ramo vzeti dežnik seboj. Seve, če jim naj verjamemo! Pa nas zopet letošnje skušnje uče, da jim ni nič verjeti, in so se vsi ti -metri izkazali nevedne svojega slovesa.

O vzrokih letošnjega obilnega dežev- ja je mnenj skoraj toliko kolikor vre- mena, zvezdo-, zemlje- in drugih -slov- cev. Eni pridigajo svojo prastaro teo- rijo o luni, drugi dolže krivde na več- nem deževju komete (in so kakopak prepričani, da imajo prav!), tretjim ne dajo spati te šmentane solnčne pege (vrag jih vzel), gospod astronom Svan- te Arrhenius je pogodil neko novo tezo o dušiku in kisiku v zraku, ki nam nič kaj prida ne obeta, najnovejša teorija pa je tista z radium. Ali jo že poznate? Pravijo, da ni kar brez vsega, čeprav se na prvi pogled vidi na moč absurda. Ta teorija se je že tako razpasla, da je zadnjič neki francoski novinar sklenil, da pobara svojega vojnega ministra gospoda Painlevéja, kaj meni o njej. Ne kot politik, tudi ne kot minister, nego kot matematik, astronom in sploh uče- njak, kajti gospod Painlevé, čeprav mi- nister, je priznana kapaciteta na polju abstraktne znanosti in se v tem pogle- du lahko pomeri z vsemi svojimi kolegi to- in onstran oceana.

«Pravite», je ljubezno sprejel Pain- levé nadležnega žurnalista, «pravite, da mene dolže očetovstva onga večje teorije? Nu, stvar še ni tako daleč: dejal sem le, da se meni ne zdi baš nemogoča, to je vse. Poskusite v sobi, kjer je zrak čist in suh, oddajati radiofonske vale, boste kaj hitro začutili, kako vam majč- kene kapljice rsijo obraz. Hertzovi vali so elektrizirali, ionizirali nevidno meglico v kabinetu in tako ste si na lep način napravili dež doma. Kabinetno delo v besede doslovnem pomenu. E, da bi iz tega sklepali kar na atmosfe- rski dež, je pa le malo predolg korak. Ni sicer izključeno, da mnogobrojne oddajne postaje niso docela brez vpliva na vremenske prilike. Ali druge so raz- mere med štirimi ozko omejenimi ste- nami, druge v širnem, brezskrajnem pro- storu; tam nam zadostuje malenkostna energija, tod bi potrebovali silo neskončne jakosti.»

Taka je torej s to teorijo. Na lepem se je pojavila, rodila sta jo moderni čas in psihologija povojne dobe, ki so ji ku- rijoznost, ekscentričnost, skakanje v ekstreme postali docela vsakdanji, ba- nalni pojmi. A zato vseeno ni, da bi jo zametavali. Nemara se nam izkaže le- pega dne kot edino pravila, morda bo nekoč človeštvo z njeno pomočjo iz- vojevalo zmago nad vremenom! Kdo ve? Vedno menda tudi ne bomo tlačni- nili dežju, megli, nevihtam, neurjem, poplavam itd. Saj smo glede vremena že tisočletja v zastanku in bo enkrat mo- ral priti čas, ko bo človek zabrusil Ju- pitru Pluviju prezirljivo v brk: Do tu- kaj in ne pedi več naprej! Takra! tudi ne bo več zvenela tako absurda tista o vladi in vremenu. Nemara doživimo še dobo, ko bodo uradni listi med dru- gimi naredbami prinesli dekret take- le vsebine:

«V nedeljo ima biti po vsej državi lepo vreme, nasprotno pa se za petek ukazuje dež. Policija v zvezi z vremen- skim uradom naj to naredbo striktno izvrši.»

Ali ne bo takrat lepo na svetu?

Cri-cri.

A. P. Čehov:

Zašla?

Letovišče zavito v mračno noč. V vaškem zvoniku udari eno. Odvetnika Kozjavkin in Lajev, oba židane volje, prideta v lahnem zibanju iz gozda in zavijeta k vilam.

No, hvala bodi Bogu, prišla sva... » reče Kozjavkin in zasope. «V najinem položaju — pa krevsati peš pet vrst od postajališča pač ni mala reč. Strašno sem se utrudil! Pa kakor nalašč nobe- nega kočijaža!»

«Dragec Petja... ne morem. Meni se zdi, če ne bom čez pet minut v po- stelji, umrem...»

«V po—stelji! Eh, bifej ga, prijatelj! Najprej povečerjavo, izpijeva malo rdečega, potem pa že lahko tudi v po- steljo. Z Veročko ti ne bova dala spa- ti. Ampak lepo je biti oženjen, prija- telček moj! Ti ne razumeš tega, duša trda! Pridem zdaj domov zbit, izmu- čen... in me sprejme ljuba žena, na- poji s čajkom, da pojesti in v zahvalo za moj trud, za ljubezen, me pogleda s svojimi črnkastimi očesi tako mlo in prijazno, da pozabim, prijatelček moj, na vse, na utrujenost, na tatvino z vlo- mom, sodnijo, kasacijski oddelek... Lepo!»

«Ampak... meni so se menda no- ge odlomile... Komaj hodim... Pil bi strašno rad...»

«No, pa sva doma.»

Prijatelja gresta k eni od vil in se ustavita pred zadnjim oknom.

«Vilica je imenitna,» reče Kozjavkin, «Jutri boš videl, kakšen razgled je od- tod! Tema je skozi okna. Torej je Ve- ročka že legla, ni se ji hotelo čakati. Leži in gotovo je v skrbeh, ker me do- sedaj ni... (Podreza s palico v okno, ki se odpre). Saj je tako pogumna, spat gre, ne da bi zaprla okna. (Sleče površnik in ga vrže z listnico vred sko- zi okno.) Vroče je! Dajva, bova zapela serenado, da se bo smejala... (Zapo- je): «Lunica plava po nočnih nebesh... Sapice lahne pihljajo... Sapice ko- maj se zibljejo...» Poj, Aljoša! Ve- ročka, ali ti naj zapojeva Schubertovo serenado? (noje): Pesem moja — a... hiti s prošnjo — o — o!... (glas se pretрга s krčevitim kašljem). Fej! Ve- ročka, reci no Aksinji, naj nama odpre — veš kaj? Odkleni vratica! (Pavza.) Veročka! Ne bodi no lena, vstani, dra- gica! (Postavi se na kamen in gleda skozi okno.) Veronkeljček, veričič- ca... angelček, ženka moja zlata, vstani in reci Aksinji, naj odpre vrati- ca! Saj vendar ne spiš! Mamica, pri- moji veri, tako sva utrujena in onemo- gla, da nama ni prav nič za šalo. Saj sva šla peš od postaje! No, slišiš ali ne? Glej, da bi vrag vzeml! (Poskusi, da bi zlezel skozi okno in zdrsne nazaj.) Lahko so gostu neprijetne te šale! Saj

vidim, Vera, tako si, institutka, kakor si bila, zmioh bi jih lomila... »

«Mogoče pa Vera Stepanovna spil» pravi Lajev.

«Ne spil Najbrž ni rada, da bi začel razsajati in vznemirjati sosedel! Se kmalu razjezim, Vera! Eh, vrag naj vzame! Pomagaj mi, Aljoša, da zlezem! Punčka si, šolarica, nič drugega!... Drži!»

Lajev sopeč pridržil Kozjavkina. Ta zleze skozi okno in izgine v mraini sobi.

«Verka!» sliši čez nekaj časa Lajev. Kje si? Trristo!... Fej, v kakšno blato sem zagazil z roko! Fej»

Zasliši se šum, ploskanje perutnic in obupen kokaški krik. «Hudiča, saj jih je cela truma! Jerbašček s puro... Grdoba!»

Skozi okno s hruščem priletita dve kokoši, na ves glas se zadereta in od- drivta po ulici.

«Aljoša, pa nisva prav zadela!» reče Kozjavkin z jokavim glasom. «Tu so nekakšne kokoši... Sem gotovo zgre- šil. I, pa hudič naj vas nese, kaj so se tod razletele pošasti!» «Pridi, no, hi- tro! Razumem? Umiram od žejel!»

«Takoj... Samo površnik in listni- co najdem...»

«Pa prižiži žveplenke!»

«Žveplenke so v površniku... Kaj me je sem nagnalo! Vse vile so enake. Še hudič jih ne bi razločil v temi. Fej,

pura me je kavnila v lice! Grdoba!»

«Pridi čim prej, sicer bodo mislili, da kradeva kokoši!»

«Takoj... samo površnika nikakor ne morem najti. Dognj se tod valja ve- liko, pa ne morem dognati, kje je po- vršnik. Daj, zaženi mi žveplenke!»

«Nimam žveplenk!»

«Imeniten položaj! Kako pa naj—? Brez površnika in listnice ne morem! Moram jih poiskati.»

«Ne razumem, kako je mogoče, da ne bi poznal svoje lastne vile,» se raz- burja Lajev. «Klada pijana... Če bi vedel, da bo tako, ne bi šel za nobeno cen: s teboj. Zdaj bi bil doma, bi v miru spal, tukaj se pa mučim... Strašansko sem izmučen, pil bi... v glavi se mi vrti!»

«Takoj, takoj... ne boš umrl...»

Čez Lajevljevo glavo zleti kriče ve- lik petelin. Lajev globoko vzdihne, brez najmanjšega upanja zamahne z roko, vsede se na kamen. Duša ga peče od žejel, veke mu lezejo, glava mu sili k tlom... Mine pet minut, deset, končno dvanaest, Kozjavkin se pa še vedno igra s kokošmi.

«Peter, ali boš kmalu?»

«Takoj. Skoraj sem našel listnico, pa sem jo spet zgrešil.»

Lajev podpre glavo s pestmi in za- miži. Kurje kričanje postaja vedno glasnejše, Prebivalci prazne vile leče z okna in zdi se mu, da mu v temi kro-

žijo kakor sove nad glavo. Njihovo kričanje mu zveni po ušesih, groza se polasti njegove duše.

«Z—živina!... » si misli. «V goste me povabi, z vinom in gostim mlekom me oblubi pogostiti, namesto tega sem pa moral peš od postaje in zdaj poslušam te kokoši...»

Med takim kujanjem vtakne Lajev brado v ovratnik, položi glavo na svo- jo listnico in se po malem umiri. Utru- jenost vzame svoj delež in on za- dremlje.

«Našel sem listnico!» sliši zmagoslave- ni Kozjavkinov krik. «Takoj najdem površnik, pa je konec in greva!»

Toda zdajci zasliši v spanju pasje lajanje. Za

Razjaljenje časti po našem novem kazenskem načrtu

Piše dr. H. Stepančič.

III.

Tendenca vseh modernih zakonodaj je čimvečja internacionalizacija prava, naročito na kriminalnem polju. Naš projekt je predvsem plod znanstvenih študij, je kompilacija raznih zakonov in zakonskih osnov z uporabo najnovejših napredkov kriminalne vede.

Znanstveniki, ki so sodelovali pri novem načrtu kazenskega zakonika, so nedvomno iz svojega stališča snov dobro proučili, vendar mora biti dovoljeno, da se vprašamo, je-li iz jurističnih in posebno praktičnih vidikov vsestransko zadovoljivo in priporočljivo.

Kakor je razvidno iz cit. § 292 in 295 načrta, je-le ta osredotočili pri kaznivih učinih glede napadov zoper sigurnost časti važnost na tri glavne pojme, to je: čast, uvrsta in kleveta, ne da bi povedali, kaj vse ti pojmi obsegajo. Predpogoj za vprašalno dikcijo: »ko uvrsti kaznjive se i. t. d.« bi bil, da je vsebina navedenih pojmov popolnoma jasna, da bi morala vsebovati ustanova uvrste in klevete vse napade na čast, katero naj ščiti država, in da bi bila meja med uvrsto in kleveto jasno začrtana. Kam bi bilo n. pr. uvrstiti v smislu novih določb učin § 491 avstr. k. z., pod »kleveto« ali »uvredo«? Pri tem naj se pa nikar ne pozabi tudi na zadnjih pet besed prvega odstavka navedenega paragrafa. Gospoda linguisti naj tudi razmislijo skupno z juristi, ali bi ne kazalo, da bi se mi v bogočnosti zadovoljili samo z glagolom »obdolžiti«, namesto sedaj v teoriji in praksi rabljenega pristavka »krivo«, »lažljivo« obdolžiti. Ne znači li že glagol »obdolžiti« sam to, h čemu naj bi se mu pripomoglo z menda takozvanim dopolnilnim prislovnim določilom?

Sedaj v naši državi še v veljavi stoji kaz. zakoniki vsebujejo slučajevanje (kaznivost) t. j. navajajo v posameznih §§ različne specijalne učine (slučaje), ki vstvarjajo v skupnosti od zakonodavca določeni učin razjaljenja časti.

Kazen je v srbskem kaz. zakoniku določena za vsak učin posebej v avstr. kaz. zakonu pa za učine §§ 488 — do 492 skupno v § 493, za § 496 pa v tem §u samem.

Da bo natančno razvidno kako zelo se razlikujeta načelni določbi člena 292 in 295 novega načrta, od tozadevnih določb avstr. (hrvatskega) kazenskega zakonika (§§ 487, 488, 491, 496) ki pri nas še veljajo, in še bolj od kazenskega zakonika, ki velja še v bivši kraljevini Srbiji (čl. 210, 213), ter da bo tudi jasno kakšen nenaraven in tedaj neobičajen skok hoče napraviti naša zakonodaja, naj navedem v sledečem le tozadevne določbe iz teh dveh zakonikov. (Čl. 209 srb. k. z., ki govori o lažnem optuženju in ki se nahaja kot prvi v poglavju deliktov proti razjaljenju časti je naš dosedanj § 209 avstr. k. z., hudodelstvo obrekovanja, in torej ne spada sploh v poglavje proti razjaljenju časti. Naš načrt ga je zato pravilno izbacil iz tega poglavja in uvrstil v poglavje XIV. zadevajoče »krivična dela protiv pravosudju«).

Na ozemlju prejšnje kraljevine Srbije še veljavni kazenski zakon iz leta 1860. vsebuje določbe o razjaljenju časti v XXII. poglavju z naslovom: »O lažnem optuženju, opadanju in povradi časti«. Samo v svrhu, da se bo videlo zgoraj povdarjena velika razlika med vprašalnimi določbami tega zakona in načrtom navedenem določbe dveh §§ iz tega poglavja in sicer § 210, ki govori o opadanju in § 213 o povradi časti. § 210 se glasi: Ko nelstinita dela na drugo iznosi ili na drugom prinosi, koja ovoga mrzosti ili prezrenju publike izlaza... se kazni kao opadač; § 213 pa: »Ko rečima ili delom spram drugoga takovo što učini, što se po opštem mnenju i po pravima naroda kao beščešće ili grdnja i u opšte po stanju lica kao uvreda česti pojavljuje, se kazni... Določbe tega poglavja so bile večinoma prevzete iz IX naslova (von der falschen Anschuldigung) in XIII. naslova (§ 152, do 163 Verleugungen ter Ehre) pruskega kazenskega zakonika, tako da ne grešimo, če rečemo, da je srbski kaz. zakonik recepcija »Codicis penaliss Prussorum« z dne 14. 4. 1851. leta. Ta zakon se je odlikoval po kratki ostri določbi posameznih pojmov in kar nas tukaj najbolj zanima je ugotovitev, da po francoskem vzorcu ni poznal slučajevanja v kolikor se tiče pojma obilježne žalitve. Določba člena 152 se je namreč glasila: »Wer einen anderen öffentlich... be-

meckali, Čemu vendar bi rabil vašo vizitko, gospod!»

»Ne držite se me zadrževati! No? Kaj! Tega si ne dovolim!«

»Pil bi... si misli Lajev, poskuša odpreti oč in začuti, kako nekdo leze čez njegovo glavo z okna.

»Jaz sem Kozjakin! Tukaj je moja vila, mene vsi poznajo!«

»Nikakega Kozjakina mi ne poznajo!«

»Kaj boš ti meni pripovedoval? Starost pokličite! On me pozna!«

»Nikar se ne repenčite, takoj pride stražnik... Vse tukajšnje letovišče je poznano, vas pa še živ krst ni tukaj videl.«

»Vrag naj me nesel! Torej nisem šel po pravi cestil!«

Človeško in ptičje kričanje se združi s pasjim lajanjem in iz pisanega kaosa glasov je razločiti Kozjakinov glas:

»Ne predznite se! Jokal se bom! Boste videli, s kom imate opravka!«

Končno glasovi po malem utihnejo, Lajev začuti, kako ga potreplejo po rami.

leidigt, wird bestraft« in člen 156: Wer in Beziehung auf einen andern unwarhen Tatsachen behauptet oder verbreitet, welche denselben in der öffentlichen Meinung dem Hasse oder der Verachtung aussetzen, ist als Verleumder zu bestrafen. Navedeni zakon je prekalš v zaščitenju časti vse prejšnje zakone, umetno je radi tega, da je služil drugim zakonodajam kot vzorec. V tej zvezi naj navedem še določbe dveh §§ kazenskega zakonika za nemško državo (Strafgesetzbuch für das deutsche Reich 1871) ker je naš načrt tudi tem določbam deloma enak deloma jih je celo v kolikor se tiče opustitve kaznivosti prekosil. § 185 navedenega zakonika pod naslovom »Beleidigung«, se glasi: die Beleidigung wird mit Geldstrafe bis... und wenn sie mittels einer Tathandlung begangen wird mit sie bestraft § 186 (üble Nachrede): »Wer in Beziehung auf einen anderen eine Tatsache behauptet oder verbreitet, welche denselben verächtlich zu machen oder in der öffentlichen Meinung herab zu würdigen geeignet ist, wird wenn diese Tatsache nicht erwieslich wahr ist, wegen Beleidigung mit... bestraft«. Ker je obče priznana, da vprašalne določbe srb. kaz. zakonika ne odgovarjajo več, niti v formalnem, niti v stvarnem oziru sedanjim razmeram, se ne bomo dalje z niti bavili. Ugotovljeno bodi samo, da glede uvrste srb. kaz. zakonik ni sledil pruskemu vzorcu marveč, da je uvedel popolnoma pravilno in gotovo uvažuje takratne domače razmere do opisovanja sestopnjujoč kaznivost. Tozadevno se izražajo »Motivi k načrtu od leta 1910« sledeče: »Sadašnja odredba § 213 suviše je glomazna. A pošto ni u njoj nije data definicija uvrede, već je pristupilo opisovanju ono učinka, koji treba, da se smatra za uvredu, to je projekt izbegao ovo opisivanje. On smatra sadašnju odredbu za suviše.«

Pribiti moram, da niti srbski kaz. zakonik sam v navedenih §§ ne pozna izraza »klevete«.

Iz navedenega se menda dovolj razvidi, kakšen velik skok je napravil v načelnih vprašanjih naš načrt, kar sigurno ne odgovarja naravnemu normalnemu razvoju.

V Sloveniji velja še avstrijski kazenski zakonik od 27. maja 1852. Razjaljenje časti vsebuje XII. poglavje tega zakonika z naslovom: »O pregreških in prestopkih proti varnosti časti«. »Zaljenja proti sigurnosti časti« po avstrijskem (hrvatskem) zakoniku se lahko razdelijo v tri skupine t. j.: v slučaj obrekovanja (ogovarjanja — üble Nachrede), psovavanja in drugovrstne napade na čast.

Ne da se tajiti, da se je tudi v tem poglavju tekem časa marsikaj preživelo, toda načelnim določbam, ki jih vsebujejo gori navedeni §§, se še pri tako veliki antipatiji, ki baje vlada tozadevno v merodajnih krogih — jer da je ovi kaz. svabiki — ne more odrekat zdravega jedra, posebno, če se uvažuje, da so se do dandanes temeljem dolgoletne, dobro premišljene judikature in tozadevnih znanstvenih razprav, skoraj popolnoma vsestransko izkristalizirale.

Navedeni §§ skupno s še ostalimi §§ 489 in 490 k. z. niti niso popolnoma izrabljeni, odnosno izkopani. Res, da so delate te določbe in še vedno delajo posebno mladim pravnikom pri razsojevanju različnih slučajev pregrevale, toda na cedilu jih pa menda, to je glavno, niso pustile še nikdar. Pribiti se pa tudi mora za pravico omeno navedenega zakonika, da so se določbe iste ga, kakor že rečeno popolnoma uživele v dušo naroda.

Bodi pri tej priliki dovoljeno, da opominam, da se mi v najnovejši knjigi »Zakon o štampi« stran 41 pristavek ogovarjanje »ili klevetična uvreda«, zdi pogrešen, kajti klevetične uvrede avstrijski kaz. zakonik, kot specijalnega delikta ne pozna, pač pa ga pozna avstrijski načrt iz leta 1909 v § 331 in tudi kaz. zak. za nemško državo iz leta 1871. v § 187. Tudi se ne morem strinjati z mišljenjem prof. dr. Dolenc v »Slov. Pravniku« št. 5 str. 121, češ naj se rabi le za hudodelstvo po § 209 k. z. izraz »obrekovanje«; za »kleveto« pa »kriva obdolžitev« in to samo radi kolizije izraza.

Ne uvidevam, zakaj bi mi naš lepi iz naroda vzeti in narodu lastni izraz »obrekovati«, obrekovanje (ogovarjanje) žrtvovati na korist avstr. § 209, ki bo itak kot tak kmalu izginil. Tako daleč pa ne gre niti moja ljubezen do avstrijskih paragrafov. Ta malenkostni jezikovni spor naj nam služi kot memento kam bi prišli šele če bi prepustili vediti ugotovitev v načrtu nedoločene polja »časti«.

100.000 Din za 10 Din

lahko zadene, kdor kupi srečko loterije društva »Trgovska akademija« v Ljubljani 100a

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

835 dobitkov od 50 do 100.000 Din

Lovstvo in ribištvo

Večer ob Savi

Juljskemu popoldnevju sredi pasjih dni sledi prijeten, hladen, osvežujoč večer. Ribič gre preko pokosenih senožeti. Od daleč občuti prijeten vonj, ki ga izdihava stare, ob vodi čepeče dolgoroke vrbe, vitki, dolgokraki topoli in pravilne lešje, pomešan z vodnim hlapom pršičih, brzonožih valov, ki se pri svojem neprevidnem drvenju zatavljajo ob skale.

Skozi gosto vrbovo velevje se je peril do velikega tolmuna, kjer se mešalo modrozelenkasti, beloobrobjeni valovi, pljuskač preko baržunastih, mahovitih blazin na robvih stare sive skale. Ta se ne briga za valove niti takrat, ko jih priganja vse zamazane divji hudournik, kaj bi se brigala sedaj, ko prihajajo šumiljae.

Ribič obstoji in strmi v ta lepi ples. Obenem nastavlja tanko pernico, pritrudi nanjo kolešek, vretenca, na katerem je navita dolga, pol svilnata vrvica. Nепrestano se ozira po tolmunu, gleda, kje se bo pokazal njegov zaželeni, najelegantnejši med vodnimi stanovalci, ploščnat, visokohrbti lipan. Baš, ko je privezal na vrvico



muhe, opazi, kako se je nekaj zavrtelo v vrtincu in nato zopet izginilo.

Velik, lep je. Najbrž bo prišel rad! Vse je pripravljeno. In ribič stopi na ploščnat skalo, od koder se precej dobro vidi v vodo, poleg sebe pa položi malo mrežico.

Upira oči v vrtinec in nestrpno čaka, da se ponovno pokaže lipan.

Nad vodo raja nebroj drobnih mušic. Roj se približa vodi, se zopet dvigne ter ponovno kroži nad vodno gladino; tupatam pade kaka mušica, drobna kakor črna pičica, v vodo. Tik tad deročinami pa krožijo in s široko zevajočimi kljunčki svigajo za mušicami tankokrilne lastavice. Včasih se zaleti celo na vodno gladino in pograbijo plavaljočo mušico, namenjeno ribcam. Oj, to je veselje!

Ribič pozorno opazuje umetno muho in pazi, da kolikor mogoče naravno plava; drugo umetno muho, nekoliko višje visečo, pa ziblje, kakor je videl že večkrat rajati muhe nad vodo.

Kraj tolmuna, pod nizko, nad vodo visečo vrbo, je videl parkrat, kako je nekaj cmoknilo preko vodne gladine. Ribič ve, da je tudi tam nekaj pripravljenega, pa pride kasneje na vrsto; prvi bo ta v vrtincu, ki je gotovo največji. Vse po vrsti in redu.

V vodo se je spustila večja muha. Lepo se ziblje krog vrtince. Valček jo nosi in se niti najmanj ne dotakne lepih, rdečkastorjavih krilic. Kot nekaj podaljšek malce zaokroženega telesa štrita dve dolgi šteti-nasti diščici, tako da je videti, kakor bi se zibal mal zmajčič na vodni gladini.

»Cmok« iz vrtince. Mušica se je rešila še pravočasno, toda že zopet je na vodi, kakor bi se norčevala iz svojega zasledovalca. In že zopet »cmok« in sicer prav na mestu, kjer je vrtinec pogoltnil gorjo penasto plast in jo povlekel v globočino.

To pot pa muhi rešitev ni uspela. Izginila je v ozkem gobčku.

»Torej tukaj se izprehajam in take muhe ti danes teknejo!«

Ribič premenja umetno muho, priveže slično oni, ki je pred minuto izginila v lipanovem žrelu.

Med tem se lipan, dolg skoro pol metra, zopet pokaže neposredno pod vodno gladino v vsem svojem krasu. Ugaja mu, ko ga vrtinec po svoji volji vrti in ziblje, in baš sedaj ga je zaneslo pod ribičeve noge. Temen, skoro črn je, ob straneh mu žare bakrenordečkaste proge, na hrbtu pa ima razpeto široko hrbtno plavut, s katero včasih zakrmar, kakor mala jadralnica. Krasno se je vijoličasto ladro, potreseno z modrimi in karminastordečimi pegami, posebno če ga obseva sonce.

Umetna muha je padla v vodo in vrtinec jo parkrat zavrti. V trenutku, ko jo hoče vrtinec požreti, ga prehiti lipan. Iz vode je cmoknilo, ribič je nervozno dvignil pernico, vretenca na pernici je zaškrgetalo, napela se je vrvica, skrivila pernica; droben trnek, skrit v perju umetne mušice, se je zapičil v ustnice malega lipanovega gobčka.

Lipani je izginil v valovih in trenutno ni videti nič drugega kakor ribiča z močno upognjeno pernico in napeto vrvico, ki jo lipan poljubno vodi in vlačil po globočini. Ribič se mora trenutno pokoriti lipanu, ki precej močno vleče vrvico in buta ob skale. Toda ribič je na to pripravljen in ima zadosti dolgo vrvico na vretenu, da jo lahko popušča. Ker pa lipan vleče le proti deročin in bi ga lahko zagrabili deroči valovi, ga je treba okreniti. Trenoten odpor, ali lipan kmalu odneha. Nad pol metra visoko se še zaganja nad vodo, otepa z repno plavutjo. Toda nič ne pomaga; kakor lipan potegne, tako ribič parira z vitko pernico, ki se krasno upogiba. Večerno zahajajoče sonce obžareva deroče valove, nad njimi pa se leskeče boreči se lipan. Ker je trnek prav majhen in tiči v hrustancu, lipan ne občuti bolečin, pač pa mu je neprijetno, ker se ne more iznebiti vrvice, na kateri visi trnek. Ko lipan končno omaga, ga ribič privleče k obrežju in dvigne z mrežico iz vode.

Takoj nato gre proti viseči vrbi, kjer plavajo kar trije in hlastno pobirajo mušice. Tudi tukaj je dva vjel, eden pa se mu je izmuznil iz trneka, ker je ribič prekasno

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

4 sedežni avto samo Din 48.000—

dvignil pernico. Lipan je imel priliko in je še pravočasno izbacil navezano mušico, preden se mu je zapičil trnek.

Koncem tolmuna se velik lipan neprestano dviga iz valov, ali ne da se prevariti in zadržuje ribiča, dokler se ne stemni. Malo pred temo je tik ob obali priplaval ropar, ki gre na svoj nočni posel. Sulec, skoro meter dolg, se je prizibal in pregledal vse kotičke in zatonjke, ako ni morda tamkaj kaka neprevidna postrvica

